

== Velja po pošti: ==
Za celo leto naprej . . . K 26.—
za en mesec . . . " 2-20
za Nemčijo ololetno . . . " 29.—
za ostalo inozemstvo . . . " 35.—
V Ljubljani na dom:
Za celo leto naprej . . . K 24.—
za en mesec . . . " 2.—
V upravi prejemam mesečno . . . 1-70
== Sobotna izdaja: ==
za celo leto . . . " 7.—
za Nemčijo ololetno . . . " 9.—
za ostalo inozemstvo . . . " 12.—

SLOVENE

== Inserati: ==
Enostolpna pettivrsta (72 mm):
za enkrat . . . po 15 v
za dvakrat . . . " 18
za trikrat . . . " 10
za večkrat primeren popust.
Poročna oznamila, zahvale, smrtneice itd.:
enostolpna pettivrsta po 18 vin.
== Poslano: ==
enostolpna pettivrsta po 30 vin.
Izhaja vsak dan, izvenredni na-
delje in praznične, ob 5. uri pop.
Redna letna priloga Vosni red.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74. ==

Političen list za slovenski narod.

Upravništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun
poštne hranilnice avstrijske št. 24.797, ograde 26.511,
bosn.-herc. št. 7563. — Upravniškega telefona št. 186.

Današnja številka obsega 6 strani.

Avstrija in novi Balkan.

(Dr. J. Žitnik.)

Moj Džemile, moj kokone,
t-a prefša synin e zi!
Jeleku me ar, mos m-uban kjibar.
Albanska pristlovica.

Dne 30. maja med 12. in 1. uro po-
poldne so v Londonu zastopniki bal-
kanske zveze podpisali mir s Turčijo.
Bil je slovesen trenotek za balkanske
delegatke in zgodovinski dan prve vrste
za Evropo, ko je bila v šestih izvodih
izgotovljena nova zapuščinska listina
za Turčijo na Balkanu. Madjarov, dru-
gi bulgarski delegat, se je prekrizal,
ko je prijel v roko pero za svoj podpis
z besedami: Podpis te pogodbe s Tur-
čijo je zame svet obred, ker ures-
ničila se je moja mladostna želja, da je
srečno postavil mejnik najvažnejše
dobe v zgodovini bulgarskega naroda.
In bulgarski konzul Angelov je v tra-
jen spomin shranil pero, s katerim sta
Danev in Madjarov podpisala za Tur-
čijo usodepolno, za balkanske narode
nadepolno pogodbo. Isto so storili
ostali delegati.

Končan je zadnji veličastni in pre-
tresljivi prizor četrtega dejanja bal-
kanske drame, ki so jo nad 500 let pi-
sali Turki z ognjem in mečem in pre-
živeli balkanski narodi in krvi, tugi in
trpljenju. Bodrila sta zatirano rajo
trdno upanje in živa vera, da pride re-
šitve in vstajenja dan. In prišel je dan
obračuna, ko je Turčija ponižana in
osramočena dokončala svojo žalostno
vlogo kot evropska velesila. Dne 9.
oktobra lani je črnogorski princ Peter
sprožil prvi top, sredi oktobra so vsta-
le tri zvezne države, odprle jezove ljud-
ski sili, ki je kot povodenj podirala
turške boje vrste, in že 3. decembra
je bila prisiljena nekdanja oholo Turčija,
da je sklenila premirje z Bulgarijo, Sr-
bijo in Črno goro. Pred Božičem se je
v Londonu zbrala mirovna konferenca,
ki je dolgih pet mesecev iskala Črna
Petra, ki naj plača račun. In našla ga
je, račun pa še pride.

Državni tajnik Grey, ki je v kon-
ferenci jako spretno mešal in delil kar-
te, je po sklenjenem miru naglašal v
svojem nagovoru, da so ostala
na Balkanu nerešena še
mnoga vprašanja, od katerih je
odvisen mir v Evropi. Mir je sklenjen,
ni pa še izvršena likvidacija vojske.
Turčija je še obvisela na kljuki vrat,
skozi katero jo danes ali jutri potisne-
jo v Azijo, kjer je njen prvotni in pravi
dom. Na njeno mesto pa stopijo žilavi
narodi s svežimi močmi, ki bodo na
razvalinah turške uprave stopili kot
tekmeči v krog kulturnih držav. Prvi
pogoj je, da si balkanski narodi mir-
nim potom razdele med seboj osvobo-
jene pokrajine. Le v svojo škodo in v
posmeh svojih nasprotnikov bi delali,
ko bi se klali kakor preje v Makedoniji
in Stari Srbiji. Drugi pogoj je, da se
oprosti vseh političnih jerobov, ki so
jih izrabljali dolga desetletja v svoje
sebične namene. Kdor ne spoštuje se
sam, podlaga je tujčevi peti.

Bilanca balkanske vojske ni še go-
tova, v vsakem slučaju pa bo za našo
državo neugodna v političnem in fi-
nančnem oziru. Sedaj, ko so se razvle-
kli črni oblaki, smemo jasneje govo-
riti. Največja napaka je bila, kar smo
že večkrat naglašali, da je monarhija
leta 1908. Sandžak Novibazar vrnila
Turčiji. Stori la je to, da pomiri Italijo
in si zagotovi njeno dovoljenje za ane-
ksijo Bosne in Hercegovine. Začetkom
balkanske vojske smo na tem mestu
na podlagi zanesljivih informacij tr-
dili, da balkanska zveza računa z no-
vo avstrijsko okupacijo Sandžaka do
Mitrovice. Da nismo te trditve iztresli
iz rokava, potrdil je srbski ministrski
predsednik Pašić v svojem zadnjem

govoru v skupščini. In naše stališče je
bilo ves čas, da se habsburška monar-
hija aktivno udeleži balkanske vojske
proti Turčiji. S tem bi si bila pridobila
simpatije vseh balkanskih narodov.
Zasedeno ozemlje pa bi mogla Avstri-
ja vsak čas porazdeliti med balkanske
države in si za to uslugo zagotoviti
prosto trgovsko pot do Soluna.

Vojaški strokovnjak nam je ugo-
varjal, da Sandžak nima nobenega
strategičnega pomena in bi bil le mi-
nica za avstrijske posadke. Razvoj voj-
ske, boj za Skader in samostojna Alba-
nija so dokazi, da se motijo tudi poli-
tični Bismarcki in strategični Molt-
keji. Najslabše, kar smo mogli učiniti,
je bila nevtralnost proti Turčiji. Ugo-
vori, da bi Rusija in Italija ne ostali
nevtralni, so prazni. Rusija bi zahteva-
la odprto pot skozi Dardanele in sever-
ni kos Armenije. To, kar se bode go-
tovo enkrat tudi zgodilo, ne more biti
Avstriji v škodo. In naša zaveznika?
Hic Rhodus, hic salta! Ko sem že pred
meseči utemeljeval trditve, da smo
vpreženi v Bismarckove ojuke, metali
so mi »izdajstvo« v obraz. Dejstva ka-
žejo, da smo ves čas balkanske krize
zastopali pravo avstrijsko stališče in
zagovarjali življenske koristi habsbur-
ške monarhije.

Isto sedaj dokazuje »avstrijski
patrijot« v svoji razpravi, ki polno di-
ha nemškega duha: »Monarhija nima
danes nobenega prijatelja na Balkanu,
ker je s svojo nemško politiko izgu-
bila zaupanje in vpliv. Trozveza sicer
še obstoji, toda v njenem naročju je
živelj, katerega absolutna zanesljivost
je dvomljiva.«

»Habsburška monarhija je imela
namen, da ustvari samostojno Albani-
jo.« Tako je grof Stürgkh dne 20. ma-
ja odgovoril v poslanski zbornici v
imenu grofa Berchtolda na razna vpra-
šanja, kaj je dosegla naša diplomacija
v balkanski krizi. Pozorno sem zrl na
obrazne raznih poslanece, ki so s sme-
hom pozdravili to skrivnostno raz-
odetje. Torej Skader smo rešili bodoči
Albaniji, ki se poraja že iz Skander-
begove dobe. »Siktir« — bi rekel Al-
banec — »murgu un, kjykji un, jallal«
Pa dobro, v Skadru vihra danes črno-
rdeča albanska zastava. Ako je to edi-
na »življenska korist« habsburške
monarhije na Balkanu, potem smo jo sto-
krat preplačali. Ne glede na to, da smo
šli po kostanj v ogenj za Italijo, dose-
gli bi bili ta namen brez večje mobi-
lizacije, za katero je monarhija po iz-
javi finančnega ministra Zaleskega
štelala nad 250 milijonov. Vloga »oboro-
ženega opazovalca« je bila jako nehva-
ležna, še bolj pa draga. Toda o tem
govorimo še pozneje.

Ali naj zdaj skladamo in pojemo
jeremijade na razvalinah starih načr-
tov, ki so jih bili zasnovali princ Ev-
gen in njegovi nasledniki? Ali nas še
niso izmodrile razne prevare v zad-
njem stoletju, osobito pa v dobi od be-
rolinske pogodbe? Nemško časopisje
sika najhujšo jezo na Srbe. Da se mi
članek zopet preveč ne raztegne pod
roko, navesti hočem ravno dva Srba
kot klasični priči, da avstrijska diplo-
macija ni razumela svoje naloge na
Balkanu.

Petrović, bivši časnikaški šef v
srbskem ministrstvu za vnanje posle,
piše v svoji razpravi o makedonskem
vprašanju: »Avstrija ima življenske
koristi ob Egejskem morju. Ako hoče
habsburška monarhija uspešno braniti
te svoje koristi, mora svojim narodom
poleg popolne narodne ravnopravnosti
zagotoviti tudi gospodarski razvoj. Av-
strijska trgovina pa ostane tako dolgo
v svojih ozkih mejah, dokler si monar-
hija ne zagotovi proste poti po suhem
do pristanišč ob Egejskem morju. Dej-
stvo je, da Avstrija izgublja svoj trg v
Levanti in tudi na Balkanu. Ozko
obrežje ob Adriji ne zadošča za av-
strijsko svetovno trgovino. Njena na-
ravna pot je ob reki Vardarju do So-

luna. Dokler pa na tem ozemlju divja-
jo boji proti Turčiji in albanske ropar-
ske čete, tako dolgo ni govora o red-
nem trgovinskem prometu. Avstrija
je zasedla Bosno in Hercegovino. Od-
tod more napraviti mir in red tudi da-
lje do Makedonije. Berolinska pogodi-
ba ji daje pravico, da si zagotovi od-
prto pot tudi preko Mitrovice«. Tako
piše Srb, avstrijski Bismarck pa je še
plačal 54 milijonov, da se je iznebil
mosta do Soluna; Siktir!

Ministrski predsednik Pašić v
svojem govoru trinolo sredo sicer ni
zatajil svoje mrznje do naše države,
vendar je priznal, da prijateljske raz-
mere z Avstrijo ne morejo biti Srbiji v
škodo. Rekel je: »Vojska s Turčijo je
rešila vprašanje, ki je stoletja delalo
Evropi skrb in trud. To vprašanje so
sedaj rešili oni, ki so bili v prvi vrsti
poklicani. Ne pozabimo, da smo z re-
šitvijo tega vprašanja morda oškodo-
vali materijalne koristi ene države in
da je naša dolžnost tekom časa popra-
viti to škodo in ustvariti prijateljske
in zdrave razmere z vsemi državami,
ki hočejo v miru živeti z balkanskimi
državami in so se odpovedale svojim
težnjam po prodiranju na Balkanu.«

Značilno je, da tega odstavka, ki
so ga prvi dan objavili inozemski listi,
ni takoj objavila avstrijska korespon-
denčna pisarna. Nočemo registrovati
nagibov, ker Pašičeve besede so jasne
in spominjajo na enako izjavo barona
Aehrenthala v delegaciji po aneksiji
leta 1909. Razmere na Balkanu so se
temeljito izpremenile in maščujejo se
danes stare napake in zmote. Četudi
kot opazovalci ne moremo prodreti v
tajnosti diplomatskih kovarjev, ven-
dar moramo lojalno priznati, da so te
napake starejše nego grofa Berchtolda
ministirovanje. Skrajni čas pa je, da
damo slovo staremu sistemu, ki ško-
duje državi doma in v inozemstvu.
Merodajni krogi so dolžni dokazati tu-
di svojim narodom, da habsburška
monarhija ni Turčija. Amani in Cuvaji
seveda ne priporočajo avstro-ogrške
tvrdke.

Balkanski zapletljaji.

ZNAMENJA MIRNE PORAVNAVE MED ZAVEZNIKI.

Peterburg, 31. maja. Ruska vlada
silno deluje na to, da spor med Srbijo
in Bulgarijo prepreči. Zadnjih 24 ur se
je med Peterburgom, Sofijo in Belgra-
dom neobičajno mnogo brzoglav izme-
njalo. Srbska vlada še ni voljna se ru-
skemu razsodišču podvreči, vendar se
govori, da je Pašić od ministrskega
sveta bil pooblaščen, nekoliko odne-
hati. Srbija zahteva končno Veles, Pri-
lep, Bitolj in Ohrid. Sasonov je baje
predlagal, naj balkanski delegati pride-
jo v Peterburg se pod predsedstvom
Sasonova o sporu posvetovat.

Belgrad, 31. maja. Po senkaj do-
šlih vesteh ni v Sofiji razpoloženje za
vojsko s Srbijo tako veliko, kakor se
poroča. V resnici želita tako Bulgarija
kakor Srbija mirne poravnave. V obeh
deželah so pristaši balkanske zveze z
vso silo na delu, da se zveza ohrani.
Tudi v Bulgariji se rusofili prizadeva-
jo, da ne zmagajo nasprotniki trajnega
sporazuma med Srbijo in Bulgarijo.

Solun, 31. maja. Grški ministrski
predsednik Venizelos in bulgarski de-
legat Sarafov sta se že posvetovala. Iz-
reklo se je načelo, naj bi spopadi med
četami prenehali. Ako bi se spor glede
teritorijev ne mogel medsebojno rešiti,
naj se prepusti mirovnemu sodišču.

Berolin, 31. maja. »Norddeutsche
Allg. Ztg.«, glasilo kanclerja, piše z ozi-
rom na podpis miru v Londonu: »Dr-
žavnikom balkanske zveze zaupamo,
da ne bodo puščali v nemar nobenega
sredstva za mirno rešitev še obstoječih
spornih vprašanj. V kolikor je mir
ogrožen, se evropska diplomacija trudi

posredovati. Vsi razumni razlogi govo-
re proti izbruhu nove vojske. Med ve-
lesilami samimi je vsaka nevarnost
konflikta odstranjena in zadnji oblaki
v bližnjem Orientu se bodo, kakor je
upati, kmalu razpršili.«

Pariz, 31. maja. »Temps« poroča iz
Sofije: **Oficielno se potrjuje, da se je
med Srbijo in Bulgarijo dosegel spo-
razum; na kakšni podlagi, še ni znano.**

SESTANEK MED PAŠIČEM IN GE- ŠOVOM SE JE VRŠIL!

Sofija, 1. junija. Sestanek med Ge-
šovom in Pašičem, ki so ga izpočetka
nameravali odložiti, se je danes ven-
darle vršil, in sicer v Caribrodu.

SILA OSTRO PISANJE »MIRA«.

Sofija, 1. junija. »Mir« v uvodnem
članku »Neradosten mir« ostro obsoja
postopanje Srbije in Grčije, ki sta to-
liko časa odlašali s podpisom prelimi-
narnega miru, da sta koncentrirali
svoje čete proti Bulgariji. Obenem s
podpisom miru izvršujejo dejanja
skrajne nelojalnosti proti Bulgariji.
Skrajno nelojalna in izzivajoča je iz-
java ministra Pašića, ki zahteva del
bulgarske Makedonije. Kdor misli, da
bodo Bulgari odstopili Srbom kak del
Makedonije, ta prezira odločilno dej-
stvo, da so Bulgari sklenili pogodbo s
Srbi samo zato, da rešijo svojo Make-
donijo. **Ako ne bi bila Bulgarija od Sr-
bije dobila zagotovila, da se bo Make-
donija razdelila po določbah pogodbe,
ne bi bila nikoli in za nič na svetu za-
čela vojske v zvezi s Srbijo.** Bulgarija
ne more dovoliti, da bi se razkasavale
bulgarske pokrajine (Makedonija), pač
pa je imela že davno na razpolago dru-
ge zaveznike, s pomočjo katerih bi se
Srbija razdelila. Srbsko-bulgarska po-
godba je torej za Srbe bolj koristna kot
za Bulgare. Srbi vse to pozabljajo ter
nas hočejo varati in oropati. Mi smo
mirni. Pogum nam daje zavest, da Sr-
bom ne bi prišlo kaj takega nikoli na
misel, ako naše čete ne bi bile daleč
od doma zbrane pri Čataldži in Bulai-
ru. Srbi nimajo poguma za odkrit vi-
teški boj; to so junaki iz zasede.« —
Tako ostro piše oficijozni »Mir«.

VOJAŠKE PRIPRAVE IN PODOBNO.

London, 31. maja. »Daily Mail« po-
roča iz Sofije, da je pri Velesu zbrana
140.000 mož močna srbska armada, dru-
ga, ki šteje najbrže 100.000 mož, se na-
haja pri Pirotu, tretja pa se koncen-
truje pri Vidinu.

Atene, 31. maja. Bulgarske čete so
30. t. m. cel dan grške pozicije napa-
dale. Nedavno so Bulgari streljali na
grško križarko »Spetsai«, ki pa ni od-
govarjala. Če Bulgari ne nehajo, bo
moral poseči vmes grška eskadra.
Grki stoje, 120.000 mož močni, pri So-
lunu, druga grška armada se zbira 50
kilometrov severno od Soluna. Te čete
imajo baje namen združiti se s Srbi pri
Velesu.

Solun, 31. maja. Bulgarske čete so
se iz taktičnih razlogov umaknile iz
Gevgelija v Doiran.

Berolin, 1. junija. »Lokalanzeiger«
poroča iz Sofije: Pričakovati je izpre-
membe v kabinetu. (Govori se, da Ge-
šov odstopi in da mu sledi dr. Danev.)
Ako Srbija v zadnjem hipu ne odneha,
bo vojska. Rusija ne more na Srbijo
potom materielnega pritiska vplivati.
Avstro-ogrška pa brez sporazuma z
Rusijo tudi ne more intervenirati. Ne
ostane torej nič drugega kakor vojska.
Bulgarija si je že zagotovila nevtral-
nost Turčije, Rumunije in Avstrije.

London, 1. junija. »Daily Mail« po-
roča, da namerava Venizelos vsled agi-
tacije šovinistov demisionirati.

PREPIR ZARADI PAŠIČEVEGA EKSPONIRANJA.

Peterburg, 1. junija. »Mir« je vsled opazke Pašića v njegovem eksponiraju, da je namreč neka velelast Srbiji ponudila celo vardarsko dolino do Soluna, osumil tega Rusijo (ker je avstrijski korespondenčni urad izjavil, da ta velelast ni bila Avstrija). Zdaj pa ruska brzozjavna agentura insinuuje »Mira« zavrača in pravi, da je gola izmišljotina.

ZATAJENI PASUS IZ PAŠIČEVEGA GOVORA.

Belgrad, 30. maja. Ministrski predsednik Pašić je v svojem eksponiraju o zunanjem položaju dejal tudi sledeče: »Ne sme se prezreti, da se je vsled vojske zaveznikov proti Turčiji rešilo vprašanje, ki je skozi stoletja celi Evropi prizadevalo skrb in težave, vprašanje, ki je po mnogih vezeh bilo združeno z interesi onih, ki so se morebiti ravno zavoljo tega najbolj obotavljali balkanska vprašanja radikalno rešiti. Ne pozabimo, da smo z rešitvijo tega vprašanja morebiti materialni interes ene gotove države žalili in da imamo dolžnost v teku časa to žalitev popraviti in ustvariti prijateljske, zdrave odnose z vsemi državami, ki so svoje težnje po ekspanziji na Balkanu opustile in žele z nami prijateljsko in mirno živeti.« — Ta pasus je precej ironičen, ter posnema govor grofa Aehrenthala ob anekdotični krizi, ko je dejal, da je Avstrija sicer žalila narodne aspiracije Srbije, zato ji pa ponuja prijateljstvo za budoče. Pašić je to zdaj obrnil. C. kr. korespondenčni urad pa tega pasusa ni prinesel, dasi so ga vse druge inozemske korespondence. Objavil ga je šele sedaj in obenem izjavlja, da se je prvotno »slučajno« izpustil.

SILISTRIJSKO VPRAŠANJE.

Bukarešt, 1. junija. Peterburška odločitev glede Silistrije se je sprejela v zbornici s 127 glasovi proti 17.

ČRNOGORSKI DEMENTI.

Cetinje, 31. maja. Vest »Reichspost«, da sta albanska rodova Hoti in Gruda kralju Nikolaju poslala ultimatum, naj črnogorske čete izpraznijo njihov teritorij, je gola izmišljotina.

KIAMIL PAŠA.

Carigrad, 31. maja. Semkaj je dospel bivši veliki vezir Kiamil paša, ki je bil namenjen v Smyrno, kamor pa zdaj ni mogoče potovati. Vlada je dala Kiamil pašovo stanovanje po policiji zastražiti, končno pa je nekaterim posameznikom in diplomatom vendarle dovolila ga obiskati.

ARMENSKE HOMATIJE.

Carigrad, 31. maja. Armenski patriarh je poslal Porti zopet spomenico, v kateri poroča o novih zločestvih Kurdiv in zahteva reform.

POGAJANJA SRBIJE Z VATIKANOM.

Rim, 31. maja. »Zeit« poroča: Že skoraj pred štirimi meseci so se pričela pogajanja Srbije z rimsko kurijo za uvedbo konkordata. Ker dobi Srbija z osvojenim ozemljem mnogo rimskokatoliških podanikov, jim hoče urediti pravočasno njihove verske razmere. Pri prvih pogajanjih je zahtevala Srbija, da med duhovniki, ki bodo prihajali med njene nove podanike, ne smejo biti duhovniki iz Avstro-Ogrske in Nemčije, od tujcev pa le Italijani in Francozi. V maju so se ta pogajanja zopet pričela in Srbija vztraja baže še vedno na tem, da duhovnikov iz Avstro-Ogrske in Nemčije ne mara.

Po samoumoru polkovnika Redla.

Oficijozno se začenja Redlova afeta nekoliko omiljevati. Da pa ne gre tem poizkusom preveč vere, vsak uvidi, kdor pomisli, da so Redla k samoumoru nekako prisilili. **Dokaz, da je tu veliko, kar se hoče prikriti.** Sicer pa je »Fremdenblatt«, ki je veleoficielen, že toliko izklepetal, da sedanja omiljevanja malo izdajo. Jasno se namreč vidi, da obstoja v merodajnih krogih samih struja, ki želi, da vse na dan pride, dočim se je prvotno skušalo ta gorostasni slučaj sploh popolnoma zamolčati.

Reporterji dunajskih in drugih listov delajo seveda s polnim parom, da »pojasne« Redlovo senzacijo. Četudi vodi preiskavo vojaška oblast, se le primerno precej poroča o uspehu preiskave. Najbrže tudi na merodajnih mestih preveč ne

molče... Poročila časnikov so sicer v marsikateri stvari morebiti nekoliko pretirana, a dejstvo špionaže v krogu najpoučenejših časnikov generalnega štaba škoduje silno ugledu našega častniškega zbora. O Redlovi špionaži se še poroča:

Uspehi dosedanje preiskave.

Glede na Redlovo izdajalstvo je dosedaj preiskava oficijelno dognala:

1. Redl je prodajal kopirane ali pisane akte, tehnične in organizatorične instrukcije in elaborate, maršne in koncentracijske načrte, kakor tudi železniške vozne rede za slučaj resnega konflikta Rusiji.

2. Svaril je osebe, ki so bile osumljene, da vohunijo v prilog Rusiji, nadalje tiste, ki so jih že zasledovali. Onemogočil je tako, da bi se moglo vohunstvo dognati ali pa dokazati.

3. Izdajal je imena tistih, ki so v Rusiji za Avstrijo vohunili, da so jih zato v Rusiji lahko nadzirali, jih prijeli in kaznovali.

4. Preprečil je vse preiskave proti vohunom, ker je vedoma napačno o njih poročal in potvarjal poročila, tako da so lahko veleizdaje osumljene osebe ušle za služeni kazni. Nadalje se poroča, da je bil Redl strokovni izvedenec proti vohunstvu osumljenim osebam. V svojih poročilih je uradno vedno svaril pred prehitrim postopanjem, češ, da častnikom, ki so dokaze zbrali, ne gre popolna vera in da so sumljivi, da delajo skupno z inozemstvom, vsled česar se morajo njih izpovedi najprevidnejše presojeti in naj še ne povzročijo z nepremišljenimi koraki v inozemstvu kaka napetost. To postopanje dokazuje, kako brezvestno je Redl postopal. Zadnje čase je osumil Redl več višjih avstrijskih časnikov, da vohunijo v prilog Rusiji in da so zato nameravali uvesti energično preiskavo. Material pa ni bil popoln in so morali opustiti nameravano preiskavo. Kmalu nato so pa prišli na sled pomislekom proti Redlu, ki se je moral končno ustreliti, ker se mu je ta izhod dovolil.

Redl izdal ruski vladi avstrijske častnike, ki so v Rusiji poizvedovali. — 60 avstrijskih časnikov izgnanih v Sibirijo. — Samoumori častnikov ruskega generalnega štaba.

»Narodni Listy« poročajo, da je Redl izvedel strašno hudodelstvo nad svojimi sotovariši častniki in da je zadnji čas ruski vladi naznanil imena vseh časnikov, ki so nameravali za Avstrijo v Rusiji vohuniti. Ruske oblasti so zato 60 časnikov iz Avstrije aretirale in jih večinoma izgnale v Sibirijo. Med njimi je veliko najnadarjenejših časnikov generalnega štaba in drugih čet, katerih usoda niti najožjim sorodnikom ni bila znana, dokler se ni izvedelo, da so jih prijeli v Rusiji in jih radi vohunstva obsodili, dasi so večinoma svoj alibi dokazali. Z Dunaja se pa poroča, da se je nedavno tudi več časnikov ruskega generalnega štaba in ruskega vojnega ministrstva usmrtilo, ker jih je Redl ruskim oblastem ovadil, da vohunijo proti Rusiji.

Zadnje Redlovo upanje pred samoumorum.

Dunajski poučeni vojaški krogi trde, da je Redl nekoliko pred svojim samoumorum poizkušal pobežniti in da si je za to pripravil celo civilno obleko. Ko je pa skozi okno pogledal, je videl policijske agente in se prepričal, da ne more pobežniti, vsled česar se je ustrelil.

Redl židovskega pokoljenja.

»Ostdeutsche Rundschau« poroča, da je Redl v tretjem kolenu židovskega pokoljenja neke židovske rodbine v Galiciji. Če so Redlovi sorodniki znali, kaj da je počenjal, ni še dognano, a »Ostdeutsche Rundschau« trdi, da so nekateri sorodniki Redlovo vohunstvo pospeševali.

Delovanje ruskega konzula v Pragi.

Že več časa so zasledovali delovanje ruskega konzula Šukovskega v Pragi, dasi seveda avstrijske oblasti po mednarodnem pravu nimajo pravice, da se vmešavajo v to, kar se v inozemskem konzulatu dogaja. Saj so, kakor znano, poslaniki in konzuli edino priznani špioni, ki jih morajo povsod trpeti, samo vohunske niti morajo znati skriti, da ne nastane kak škandal. Če kak oficijelni vohun tega ne zna, dobi modro polo ali ga pa premešče. V Pragi so doznali, da je občevalo v ruskem praškem konzulatu veliko oseb, ki so bile brez posla in se jim je tudi iz Rusije denar po pošti pošiljal. O višini teh svot seveda ni nič natančnega znano, a velik del tistih 13 milijonov rubljev, ki jih ruska državna policija za vohunske namene dobi, je ostal v Pragi.

Redlov prijatelj aretiran.

Policija je aretirala poročnika 7. ulanskega polka Horinka iz Štokera. Horinka je bil Redlov intimen prijatelj. Redl je svojega »prijatelja« bogato z denarjem podpiral. Horinka je tudi v Redlovem stanovanju večkrat prenočil.

Cesar radi Redlove izdaje užaljen in razburjen. — Preosnova generalnega štaba.

Cesar si je pustil o Redlovi izdaji večkrat poročati. Strašen zločin polkovnika Redla je tudi cesarja razburil in je ogorčeno obsodil zločin. Nasproti neki visoki osebi je cesar z globoko žalostjo izjavil, da

je Redlov slučaj najnečuvnejši za časa njegovega dolgoletnega vladarstva. Neverjetno je, da mu je to storil tisti častnik generalnega štaba, od katerega je tudi cesar veliko dobrega pričakoval. Z ozirom na Redlovo izdajalstvo, ki je ugledu naše armade veliko škodilo in ki je tudi milijonsko gmotno škodo povzročilo (vse načrte avstrijske in nemške armade bodo morali namreč izpremeniti), je sklenjeno, da bodo generalni štab popolnoma preosnovali. Cesar je že ukazal sestaviti komisijo, ki bo izdelala nova povelja glede na obravnavo tajnih aktov, osobito glede na »ordre de bataille«, mobilizacijske in maršne ukaze. Elaborat bo tako izdelan, da se važni akti ne bodo mogli več izdati. Komisija mora svoje delo hitro izvesti. (Težko izvedljivo, ker te stvari dajo dela veliko ljudem. Navadnih manipulačnih del pa končno ne morejo najvišji generali vseh sami izdelati, ko imamo sedaj milijonsko armado.)

Vojno ministrstvo izkuša Redlov zločin zmanjšati.

Glasilov vojnega ministrstva »Militärische Rundschau« nastopa proti pustolovskim govoricam glede na Redlovo izdajalstvo in obeta, da objavi, ko pride čas, stvarno poročilo o celi zadevi. List trdi, da Redl ni izdal mobilizacijskih in maršnih načrtov Nemčije. Temu nasproti se mora pribiti, da so prvotno poizkušali vojaški krogi vso stvar popolnoma zakriti, češ, da se je Redl ustrelil, ker je preveč delal in je zato postal nervozen. Dunajski reporterji pa so v hotelu izvohali okoliščine samoumora in so kombinirali ter prisilili vojaško časopisje, da je samo priznalo, da se je Redl ustrelil, ker je vohunil in izdajal. Zakrivanje lista »Militärische Rundschau« pa ne drži. »Fremdenblatt«, oficijelno glasilov zunanega ministrstva in avstrijskega ministrskega predsedstva, je namreč objavil članek, ki izvaja, da so Redlu dve leti potem, ko je postal stotnik, naročili proučevati špionažo in protišpionažo in so ga poslali na Kavkaz, da se je naučil ruskega jezika. Izredno sposoben častnik je imel nenavaden vpogled v špionažne zadeve in je bil verziran strokovnjak tudi v vseh naših mobilizacijskih zadevah. Redl je nemoralno živel, kot stotnik je s tridesetimi leti zabredel v dolgove, kar so agente inozemstva znali in ga zapeljali, da je postal najboljši vohun neke inozemske države. Nevaren je bil zato, ker so mu bili kot častniku evidenčne pisarne dostopni pripomočki strogo tajnega značaja. Redl je bil ob anekdotični krizi namestnik načelnika evidenčnega urada. Kot načelnik generalnega štaba 8. armadnega zbora je pa šel lahko še bolj agentom na roko. Letošnjo zimo je zaslužil 100.000 kron, imel je dva avtomobila, večkrat je prirejal šampanjske gostije. Gotove odredbe, za katere so mogli le nekateri visoki častniki znati, je dotična sosedna država, še predno so se izvedle, paralizirala.

Kaj je Redl ob anekdotični krizi izdal.

Trdi se, da so Redlu ob anekdotični krizi poverili posebna dela za obrambo mej in za oboroževanje in da so ga izbrali radi njegovih visokih zmognosti, da pouči nemški veliki štab o avstrijskih vojnih pripravah. Takrat je bil odlikovan tako od avstrijskega kakor od nemškega cesarja. Redl je že takrat vohunil in opazilo se je, ker je Rusija znala, kaj da Avstrija namerava in da je nalašč več tajnosti v časopisju objavila.

Redlovo razkošno življenje.

Za avtomobile je Redl izdal velike vsote denarja. Nekaj dni pred svojo smrtjo je še naročil pet pnevmatikov po 1000 K. Sami častniki generalnega štaba so Redlu verjeli, da svoj luksuz pokriva z dedščino. Njegova hišna gospodinja je pa sodila, da mora imeti Redl kake manipulacije v pisarni. Redl je prirejal s svojim nečakom pariške večere. Radovedna Redlova gospodinja je vprašala Redlovega slugo, kje da dobi toliko denarja. Ta je odgovoril: Kadar pridem v njegovo sobo, šteje tisočake. Drugič je pa rekel sluga gospodnji: Kar znorel bom, toliko denarja leži zopet na pisalni mizi!

Še en vohun iz visokih častniških krogov?

Domneva se, da je Redl izdal Rusiji le stvari, ki se tičejo operacijskih načrtov ob zahodni avstrijski meji skupno z Nemčijo, da pa drugih stvari ni mogel znati. Zdaj je pa veliko sumljivih okoliščin prišlo na dan, iz katerih sklepajo, da je moral Redlu hoté ali nehoté pomagati neki zelo informirani častnik kakega vzhodnega armadnega zbora, ker je namreč Rusija natančno vedela, kako bi se v slučaju vojske naša armada združila z rumunsko.

Preiskava v Pragi.

Del v Redlovem stanovanju zaplenjenih spisov, aktov, brzozjav itd. se je odposlal na Dunaj, kjer vodijo nadaljnjo preiskavo. Avditorja Vorliczek in Mayersbach bosta še cel teden material pregledavala in poizvedovala za zumljivimi osebami, s katerimi je bil baže Redl v zvezi.

Redlove beležke.

Redl je v svojem praškem stanovanju napravil popolno registraturo o svojem

delovanju, tako da sta si avditorja že napravila sliko o njegovem delu. Redl je mislil, da je varen, češ, da o njem kot polkovniku ne bodo mislili, da vohuni.

Izpremembe v poveljstvu praškega armadnega zbora.

Glede na govorice, da se izvedejo izpremembe na visokih vojaških mestih v Pragi in na Dunaju, se poroča, da teh izprememb zdaj ne bo. Praški zborni poveljnik Giesl, o katerem se je poročalo, da se je odpeljal na Redlov pogreb na Dunaj, je bil službeno pozvan na Dunaj, da poda nekaj pojasnil.

Redlove denunciacije.

»Vossische Zeitung« poroča, da so v Rusiji pet časnikov generalnega štaba, ki jih je Redl ovadil, da so vohunili, po kratki ječi pomilostili, ker je smel v neko vohunsko zadevo zapleteni ruski vojaški ataše Dunaj nemoteno zapustiti.

Redlova potovanja v Draždane.

Draždanski listi poročajo, da v Draždanih vojaška policija poizveduje, s kom da je Redl v Draždanih občeval. Doznali so, da je občeval v Draždanih z ruskimi vohuni.

Presenečenje v Varšavi.

Neki Varšavec, ki ima zveze z ruskimi vojaškimi krogi, poroča, da je bil varšavski generalni štab zelo presenečen, ko je izvedel, da so Redlovo izdajalstvo odkrili. Redl je občeval z generalnim štabom v Varšavi, ki je pošiljal višjim mestom njegove informacije. Poučeni krogi trde, da je bil Redl z Rusijo deset let v zvezi, razmerje je bilo zadnjih šest let živahnije, ker se je Redl pred šestimi leti osebno pripeljal v Varšavo in stopil v neposreden stik z vodstvom generalnega štaba in špionaškega oddelka. Od leta 1906. nadalje se je Redl dvakrat ali trikrat na leto pripeljal v Varšavo, kjer je ostal dva do štiri dni, včasih pa tudi eden ali dva tedna. Leta 1910. je ostal Redl v Varšavi nad pol meseca. Takrat se je mudil v Varšavi tudi general Miszenko, nekdanji ruski vojaški ataše na Dunaju, ki je bil Redlov prijatelj. V Varšavi je živel Redl, ki je izborno rusko govoril, zelo razkošno.

Aretacije v Rusiji.

»Rusko Slovo« poroča, da so v nekaterih ruskih garnizijah zaprli radi špionaže več časnikov. Rusko vojno ministrstvo noče ničesar povedati. Dejstvo je, da so v ruskem vojnem ministrstvu aretirali več pisarniških uradnikov.

Redlove novotarije v Pragi.

Predno je postal Redl načelnik praškega generalnega štaba, je bilo običajno, da so v posebni železni sobi komandature shranjevali mobilizacijske načrte. Ko je prišel Redl v Prago, je takoj ukazal, da morajo prenesti rezervatne in tajne dokumente v njegovo sobo in je ukazal, da mora stati pred njegovo sobo vedno straža.

Načelnik generalnega štaba hoče odstopiti.

Z vojaške strani se poroča, da je radi Redlovega vohunstva podal načelnik generalnega štaba baron Conrad cesarju demisijo, ki bo pa najbrže odklonjena. Tudi poveljnik praškega armadnega zbora baron Giesl je baže vložil prošnjo za vpokojenje.

O usodi slovenskega gledališča v Ljubljani.

V soboto zvečer se je vršil v ljubljanski mestni posvetovalnici izredni občni zbor »Dramatičnega društva«. Občni zbor se je pričel šele ob pol 9. uri zvečer, ker so udeleženci pričakovali g. župana, katerega pa ni bilo. Vodil je občni zbor predsednik »Dramatičnega društva« profesor Reiser, ki je podal tudi poročilo:

Društvo je javilo igralnemu osebju, da mu ne bo moglo s 1. junijem plačati gaž in da ga odveže od pogodb za bodočo sezono. S tem je prenehalo »Dramatično društvo« z rednim prirejanjem predstav v deželnem gledališču. Letos je prejelo društvo največjo dosedanje podporo 32.000 K, vendar je pogled v finance žalosten. S pokritjem starih dolgov so rasli vedno novi. Sezonski primanjkljaji so vedno rasli, ker se dohodki niso zvišali, pač pa so rasli izdatki. Finančnim krizam se je lani pridružil še vprašanje, ali bo deželni odbor društvu še dalje dal na razpolago gledališče. Deželni odbor je končno izjavil, da gledališče dá na razpolago, ako bo vodja gledališča oseba, kateri deželni odbor ne nasprotuje. Izdatki društva so radi zakaslosti angaževanji lani še bolj narasli; lanska sezona je bila glede denarnega efekta sploh najslabša. Gledališče bi se moralo sredi sezone zapreti, da niso dobili novih sredstev z zastavljenjem podpore za leto 1913. Kot skrajno sredstvo smo ustanovili Kino-Metropol z geslom: »Namen posvečuje sredstva«. Finančni uspeh je bil tekom dveh mesecev tako povoljen, da bi se v dveh letih sanacija financ izvršila. (Številke g. Reiser ni povedal.) Dež. glavar pa je ustavil predstave. S tem so bili račun »Dramatičnemu društvu« prečrtani; dru-

štvo ima sedaj tudi pri kinematografu izgubo, ker je šel zadnji denar za nakup novih filmov. O naziranju, da so bili filmi umazane vsebine, pravi, da je to naziranje neopravičeno. Predstavljali so »najboljše« (detektivske filme, združene z najnižjimi erotičnimi snovmi, slikanjem in upodabljanjem žensk v Evincem kostumu in to vse pred očmi otrok! Op. ured.), reformni kinematograf bi imel prazno hišo, ker odraslo občinstvo bi ga ne obiskovalo. To, kar ljudi zabava, se smatra za javno pohujšanje! Pasiva so sedaj še obtežena z nakupom aparatov in s pripravami za kinematograf. Razpolagati imamo samo z onim delom podpore, ki zapade 2. januarja 1914 in znaša 16.000 K. Do 31. decembra 1913 smo brez subvencije. Stavi predlog:

Občni zbor naroča županu, da izbere deputacijo, ki naj gre k deželnemu odboru prositi, naj dá dež. odbor društvu dež. gledališče do 1. aprila neopovedljivo v najem ali pa pod tem pogojem, naj se igra drama, veseloigra in opereta. Opera naj odpade.

Gosp. svetnik Milčinski je izvajal: Krize slovenskega gledališča so že dolgočasne; za izpremembo imamo sedaj katastrofo. Z ustavljenjem gaž, ki bi jih moralo plačati, se je »Dramatično društvo« javilo insolventnim. Katastrofa mu je ljubša kot vedne krize, ker po letih bi prišla sicer še hujša katastrofa. Sanacija je še mogoča. Napravi naj se resen načrt, kako naj se sanacija izvede. Za enkrat naj se ne misli na drugega kot na sanacijo. Namesto sijajne operne in operetne sezone imejmo sedaj — samo s a n a č n o s e z o n o. Zadovoljimo se samo z dramo brez zbora in brez Slov. Filharmonije, ki bi dala po dve predstavi na teden proti nizki vstopnini. Naše občinstvo je sito kriz; ima pa smisel za moralno in za sanačno delo. Ljudje pa imajo v sedanjem času malo denarja. Napravi naj se pesimističen račun, tako kot bi bilo 10.000 K manj subvencije. Misel na stalno opero opustimo za vedno. Zagrebško opero pridobimo za gostovanje; misliti bo tudi na stalno zvezo med ljubljanskim in tržaškim slovenskim gledališčem, kako bi njunje obratne stroške skrbili. Za sanačno delo bomo vsaj toliko hvaležni kot za bahato operno sezono, združeno s konkurzom.

Dr. Hleščič želi moža, ki bi besede o zagrebški operi res izvedel. Govorilo se je o tem doslej dovolj.

Prof. Reiser je za to, da se poleg drame ohrani tudi opereta, ker je v dramah nekaj moči, ki so sposobne tudi za opereto in bi ne bilo treba mnogo novih moči. Tudi Slovenska Filharmonija je neobhodno potrebna v Ljubljani. Navsezana pa je na dohodke, ki jih ima od gledališča.

Svetnik Milčinski: Treba je misliti na amortizacijo dolgov, naker se doslej še ni nikdar mislilo. »Dramatično društvo« je tako »parter«, da ni poklicano vzdrževati Slovenske Filharmonije! On ni za to, da bi se stavil dež. odboru zgoraj omenjeni pogoj. Stvar ni tako kritična, kar se tiče gledališča. Od deželnega odbora postavljeni revizor ni delal težav. Ako lani ni bilo težav, jih letos tudi ne bo. Ako deželni odbor ne bo pristal na zahtevani pogoj, ni to povod, da bi se opustila sezona.

Ces. svetnik Pirc pravi, da je on pregledovalec računov društva, da ga pa zadnjič na občnem zboru ni bilo. Kljub temu pa je bilo brati v časopisih, da je on pregledal račune. Njemu niso dali računov v pregled že leta in leta. Odkar se je pričelo pri »Dramatičnem društvu« koritarstvo, od takrat slovensko gledališče rapidno propada. Mi niti ne vemo, koliko dolgov imamo pravzaprav, ker se nam niso račun predložili. Odborniki bi morali tako kot pred leti delati brezplačno. On je za to, da se letos sploh sezona opusti. Mnenja je, da samo z dramo ni mogoče shajati.

Prof. Reiser pojasnjuje, da g. Pirc ni dobil v pregled računov, ker je dalo zadnja leta »Dramatično društvo« le ime, vse posle je pa vodil od mestne občine postavljeni blagajnik, kateremu je stal ob strani revizor obč. sveta. Ces. svetnik Pirc: »Potem pa »Dramatično društvo« tudi dolgov nima.« Prof. Reiser: Očitka koritarstva g. cesarski svetnik gotovo ni dovolj premislil. V odboru so gospodje delali brezplačno. Za pogoje deželnemu odboru je, ker ne moremo trpeti, da bi visel nad nami Damoklejev meč s tisto ostrino kot se je pokazalo to 24. maja. Erotično vsebino nekoliko bolj probujeno občinstvo smatra za nekaj samoobsebi umevnega. Operete ne stoji na višini morale, pa tudi moderna veseloigra ne. Če dež. odbor pristane na naše pogoje, smo pripravljeni plačati tudi nizko najemnino.

Prof. Kobal brani g. Zupančiča, Hubada in sebe. Za letošnjo sezono koritarstvo ne velja. Hubad še do dancs ni prejel povrnitve stroškov, ki jih je imel za potovanje ob priliki angažiranja novega oseba. Zupančič je imel 200 K na mesec, dokler je bilo kaj denarja. Njemu je župan obljubil za vso sezono 2000 K nagrade, pa je še nima. Sicer je imel po 200 K na mesec, pa je moral opustiti vsak privaten zaslužek in ga je sezona finančno ruinirala. Prevzel je

vodstvo le na skrajno prigovarjanje.

G. Pirc: Svoje besede vzdržuje, le razumeli so ga gospodje napačno. Na danes navzoče gospode ni mislil. Stoji pa: Ko so prišli plačani ljudje — in te ima v mislih —, ljudje brez odgovornosti za denar, smo bili naenkrat v dolgovi. Iskali so le svoje slave, na denar pa niso gledali. Prof. Kobal: Res je to! Harambaša: Zakaj se niste takrat uprli. Pirc: Smo se, pa so dejali: Molčite, Vi nimate govoriti. Delali so brez društva; ko so zavozili, naj pa društvo plača dolgove ter naj društvo prevzame vsa aktivna in pasiva.

Pri glasovanju je bil predlog ces. svetnika Pirc, naj se za letošnjo sezono opusti, odklonjen. Nato sta prišla na glasovanje predloga g. prof. Reiserja. Prof. Reiser: Soglasno sprejeto. Svetnik Milčinski: Jaz že nisem za to glasoval. Ces. svetnik Pirc: Jaz tudi ne. Dr. Tekavčič: Jaz tudi ne. Svetnik Pirc: Če bi bil jaz deželni glavar ali odbornik, bi za Vaše pogoje ne mogel glasovati.

Končno se sprejme predlog ces. svetnika Pirc, naj se še ostala subvencija v slučaju da sezone ne bo, porabi za domače igralsko osebje. Prof. Reiser pa izjavi, da bo društvo za vsak slučaj še enkrat odpovedalo osebju s 1. junijem.

Dnevne novice.

— **Železniški minister na Gorenjskem.** Ekscelencija baron Förster, ki je prišel včeraj zjutraj iz Dunaja v Ljubljano, da gre inspicirat zgradbo belokranjske železnice, je porabil nedeljo, da se odzove vabilu kranjskega deželnega odbora in obišče tudi Gorenjsko in si ogleda zgradbo deželne elektrarne. V spremstvu ministra sta dvorni svetnik Bertele in prezidialist dvorni tajnik dr. Hoficky. Od dežele sta visokega gosta spremljala deželni glavar dr. Šusteršič in dr. Lampe, od deželne vlade grof Chorinsky in dvorni svetnik vitez pl. Laschan. Peljali so se v treh avtomobilih. Na poti si je minister ogledal kolodvor Radovljica. Velikansk in pristrčen je bil sprejem v Bohinjski Bistrici in v srednji vasi. Po obedu na Bledu je bil ogled zgradbe. Minister si je ogledal vso zgradbo in si dal natančno pojasniti načrte. Deželne projekte so ministru pojasnjevali dr. Lampe, v stavbnem oziru stavbni svetnik Geilhofer in v elektrotehničnem pogledu ravnatelj Serbec. Ker ima v vrsti deželnih projektov ravno Završnica poraben ozir na železniško trakcijo (Spitzendeckungswerk), se je minister še posebno zanjo zanimal in se z vsem priznanjem izrekel o veliki ideji, kakor tudi o izvršitvi dela. Ministra so tudi tu pozdravili župani z zastopniki vseh oblastev in ogromna množica ljudstva, ki je spremljala visoke goste po celem obhodu, ki je trajal čez dve uri. Natančnejše poročilo nam je obljubljeno. Danes je je peljal minister s poslanci v Belokrajino.

— **Patentirana »narodnost« in »napredništvo« liberalcev v Kranju.** Pišejo nam: V nobenem drugem kraju na Slovenskem ni toliko baharije o narodnosti in naprednosti, kakor v našem gorenjskem mestecu, v Kranju, kjer imajo prvo in zadnjo besedo takomenovani »slovenski liberalci«. Zlate gradove obetajo mnogoštevilnim slovenskim obrtnikom in rokodelcem, pa se jim sladkajo in z največjo gorečnostjo in ljubeznijo skrbijo za njih blagostanje ter procvit, seveda samo le ob vsakokratnih volitvah, kajti drugače so veseli, da nimajo stika z njimi. Zelo drastično nam zgorajšnje potrjuje naslednji slučaj: V Kranju je bilo treba napraviti v Kokerskem predmestju novo mestno centimtalno tehniko. Mislili si boste takoj, g. urednik, da je premodri napredni občinski odbor kranjski oddal izvršitev tega dela kakemu naprednemu ali vsaj slovenskemu obrtniku, odnosno tvrdki. Kaj še!! Liberalni občinski odbor ni, kakor je povsod drugod navada, javno razpisal naprave take tehnice, tudi ni vprašal, je li bi katera slovenska ali vsaj slovenska tvrdka prevzela to delo, temveč je gradnjo te tehnice kratkoma oddal nemški tvrdki C. Schember & Söhne na Dunaju. Ali je to tisti »preomejen delokrog«, da bi mogla mestna občina kranjska storiti za obrtnike kaj uspešnega, o katerem tako navdušeno pisari za napredno obrtništvo silno vrli deželni poslanec Ciril Pirc v svojem ljubljanskem »Savi«? To je tedaj tisti »obrti konj, katerega jaše tretjina kranjskih naprednih odbornikov, pripadajoča obrtnemu stanu.« Obrtniki, zlasti pa liberalni, si iz tega slučaja sami napravite sodbo o »narodnosti« in »naprednosti« liberalcev v Kranju, ki vas poznajo edinole ob volitvah; kadar se gre za kak zaslužek, pa dobi delo — Nemec. Zalostno, a resnično!

— **Volitev v tretji sarajevski saborski kuriji.** V soboto se je izvršila v Sarajevu volitev v tretji sarajevski saborski kuriji. Na splošno iznenadenje je izvoljen z ogromno večino urednik »Hrvatskega Dnevnika«, Tadić. Dobil je 1409 glasov, uradni kandidat hrvašk. saborskega kluba Precca je dobil samo 452 glasov. Baje je to odgovor volitev na obnašanje predsednika hrvaškega saborskega kluba Mandića v železniškem vprašanju.

— **Audienca.** Cesar je sprejel dne 31. maja v posebni audienci ekscelencijo, soproga kranjskega deželnega predsednika g. Karlo pl. Schwarz.

— **Odlikovanje.** Gosp. Josip Šavta, oskrbnik posestev grofa Auersperga v Želimičah, je odlikovan z vitežkim križcem Franc Jožefovega reda.

— **Občinske volitve v šenčurju pri Kranju** se bodo vršile, in sicer za podobčine: Luže, Olševke, Šenčur in Visoko ter za prvi, drugi in tretji razred dne 13. in 14. junija 1913 v občinski pisarni v Šenčurju. Glasuje se od 8. do 12. ure opoldne. Vsaka podobčina voli po enega odbornika in enega namestnika, vsak volilni razred pa 7 odbornikov in 3 namestnike.

— **Leše.** Občinski odbor bomo volili prvič v Lešah dne 4. junija. Ker ni strank, bodo volitve mirne.

— **Avtomobilna vožnja školja Loka—Žiri.** Vest, da je neko okrajno glavarstvo prepovedalo radi defektnosti nekega mostu vožnjo avtomobila med Školjo Loko in Žirimi, ni resnična. Poizvedeli smo na najmerodajnejšem mestu, kjer o tem nič ne vedo. — Avto še vedno vozi.

— **Ravnateljstvu c. kr. državnih železnic v Beljaku.** Dne 12. maja ob 6. uri zvečer sem podpisani zahteval na južnem kolodvoru v Beljaku vozni listek do Celovca v slovenskem jeziku. Službujoči uradnik je na moje razločne besede: »Prosim do Celovca,« odgovoril s skrajno neuljudnim glasom: »Was ist das?« — Ker zaradi odhoda vlaka nisem imel časa, da bi se pritožil pri načelniku postaje, sem bil na te besede dotičnega uradnika takorekó primoran ponoviti zahtevo še v nemškem jeziku. Potem šele sem dobil listek. Iz tega slučaja sklepam: 1. ali je v slovenskem delu Koroske morda res mogoče, da c. kr. uradnik ne vé imena glavnega mesta v drugem deželnem jeziku; 2. ali pa c. kr. uradnik iz mržnje do tujega jezika ne mara istega slišati. — Prvo kakor drugo je vredno najstrožje obsodbe in bo rodilo skrajni odpor pri prizadeti narodnosti. — Po tem dogodku na južnem kolodvoru v Beljaku se čutim od službujočega uradnika osebno razžaljen in upam, da se mi kaj takega ne pripeti več. Ravnoisti dan okrog 3. ure popoldne je službujoča uradnica na kolodvoru v Trbižu hotela zamenjati Beljak z Bischoflack. Tudi take nemško-duhovite opazke si bom v bodoče prepovedal. — Drežnica pri Kobaridu, dne 22. maja 1913. — Franc Ločniškar, nadučitelj.

— **Majniški izleti.** Gojenci kn.-šk. zavoda sv. Stanislava so šli dne 24. maja v petih oddelkih na izlet. Eni so šli k Peričniku in Belopeškim jezerom, drugi k Završnici in skozi Vintgar na Bled, tretji v Skotijaške jame in Cirknico, četrta skozi Vintgar na Bled, peti so se peljali na Vrhniko in so od tam šli peš v Borovnico. Med najbolj poučne in zanimive gotovo spada izlet k napravam za deželno elektrarno ob Završnici pri Žirovnici. To je bila zares krasna fizikalna demonstracija, ki nam jo je pokazal gospod stavbni svetnik Geilhofer. Razkazal nam je na podlagi načrtov in vselej na licu dotičnih mest, kako bo ustvarjena moč za prvo deželno elektrarno v velikem obsegu. V ta namen je bilo treba iti v dolino Završnice pod prestol snežnoblega Stola, tjakaj, kjer se nahaja prijazna kotlina, kakih 1000 m dolga in nekaj sto metrov široka. Ta doslej neplodni pašnik se bo izpremenil čez nekaj mesecev v prelepo gorsko jezerce, kakor jih ima Švica na ducate in stotine, s tem, da se zajezi potok Završnica s približno 12 do 14 metrov visokim betonskim jezom. In to jezerce, čegar imena doslej ne ve nobena pratika, bo dajalo 4500 konjskih sil, ki se vzamejo za prvi čas v promet. Iz jezera je napeljan naravnost skozi hrib rov, dva metra visok in 140 metra širok, izsekán iz ne pretrde dolomitne skale ter oglašen ob stenah s cementom. Ta kanal pada v vsej svoji dolžini le za pol metra pri 1000 m daljave. Konec kanala tvori močan vodni stolp, betoniran v živem hribu in manjša shramba za razne vodovodne stroje in svrhu regulacije vode. To bo napeljana iz vodnega stolpa, ki se vidi iz železniškega kupeja na postaji Žirovnici gori na hribčku kakih 120 metrov visoko, in sicer po železnih ceveh z 1 m v premeru. Vsega padca od vodnega stolpa doli do Peltonove turbine ob savski strugi v

smeri proti Bledu je 160 m, a je s tem izrabljena šele prva tretjina Završničnega strmega, ki je tako močan, da hrani v svojem šumečem naročju gigantsko silo nad 10.000 južnoameriških mustangov. Ogledali smo si tudi mesto, kjer delavci ravno fundirajo temelje za centralo ob Savi. Povsodi je videti velika skrbnost, ki upošteva najrazličnejše eventualne nevarnosti bodočnosti in jih odstranjuje kar a priori, ko gre vse z majhnimi stroški. Delavci, kopači in tesarji, betonirarji — vsi so skero do zadnjega domačina. — Udeleženci izleta so se sredi gorejskega raja ob divje romantičnih savskih pečinah gospodu svetniku presrečno zahvalili za prijazno razkazovanje in so si še ogledali Vintgar in Bled.

— **Društvo za oskrbo in varstvo sirot v radovljiskem sodnem okraju** ima svoj redni letni občni zbor v četrtek dne 5. junija 1913 ob 3. uri popoldne v radovljiskem sodnijski z običajnim dnevnim redom. K obilni udeležbi vabi odbor.

— **Iz Preske.** Blagoslovljenje gasilnega orodja v Preski se je včeraj izvršilo jako častno in dostojno. Blagoslov je izvršil domači župnik g. svetnik Brence v spremstvu g. prof. Arha, ki je imel tudi slavnosti prav primeren nagovor. V imenu kranjske dež. gasilne zveze je govoril njen tajnik Fran Lavtižar. Brizgalni je kumovala soproga domačega župana gospa Mar. Šusteršič. Slavnosti, pri kateri je sodeloval domači pevski zbor in mengiška godba, so se udeležila vsa sosednja gasilna društva in množica drugega ljudstva.

— **Novo društvo.** Včeraj se je ustanovil za Vodice-Šinkov turn, s sedežem v Vodichah, nov odsek »Orla«.

— **Na adresu c. kr. ravnateljstva drž. železnice v Trstu.** Gorenjski vlaki so bili včeraj prenapolnjeni. Tudi posebni vlak, ki je včeraj privrkat vozil, je bil docela zaseden. Ko so se vračali izletniki na večer proti Ljubljani, je vladal na gorenjski progi velikansk nered. Vozov je bilo premalo in so morali izletniki celó v službene vozove. Vsi razredi so bili zasedeni. V Medvodah in Vižmarjih pa je moralo nad 100 izletnikov ostati nazaj ter čakati na drug vlak. Komaj začetek sezone in taka nezadovoljnost izletnikov. Ako izdajo blagajne pri postajah vozne karte, ima načelnikstvo postaje dolžnost preskrbeti prostore in vozove.

— **Razpisane učiteljske službe.** Okrajni šolski svet v Kranju razpisuje za šolsko leto 1913/14 naslednja učna mesta: 1. nadučiteljsko mesto na dvo-razrednici v Podbrezjah, 2. učiteljsko mesto na tri-razrednici Predvorom in 3. voditeljsko mesto na novoustanovljeni enorazrednici v Trebiji, občina Osilnica. Prošnje je vložiti do dne 15. junija 1913.

— **Izpremembe v višji vojaški službi.** Dopust je dobil na lastno prošnjo podmaršal Lazar Cvitković, generalni major Anton Lipovšček je pa iz zdravstvenih ozirov odložil poveljstvo 72. pehotne brigade.

— **Umrl je v Zagrebu** 29. maja, zadet od kapi umirovljeni 72letni general Prokop Borota, po rojstvu in prepričanju navdušen Srb.

— **Požari.** V minulem maju smo imeli v okolici Leskovca pet požarov. V Venišah sta pogorela Rolih in Hočev, v Jelšah Mergole in Sevšek, na Gori nad Krškimi vdova Mavsar in Stajnar, na Trški gori Puntar. Sinoči, dne 31. maja, pa je bil velik požar zopet v Jelšah. Pogorelo je 10 gospodarjem vse hiše, gospodarska poslopja razum enega kozolca, enajstemu so zoreli svinjaki. Začelo je goreti pod Kosovovim kozolcem. Na sumu so cigani, da so zažgali iz maščevanja do gospodarja.

— **Radeče pri Zid. mostu.** Vsled naročila c. kr. okrajnega glavarstva v Krškem smo morali sneti križ z zvonika, ki se je že močno nagibal in se je bilo bati kake nesreče. V jabolku smo dobili listino, ki nam je povedala, da je bila sedanja (že slaba) streha narejena leta 1842. Tedanji deželni guverner je bil ekscelencija pl. Weingarten, kresijski načelnik pl. Rechbach, patron in lastnik graščine dvor Tomaž pl. Plutschek, župnik Anton Kastelic. Delo je izvršil Franc Kinzner iz Ljubljane. Leta 1877. se je streha nanovo prebarvala, leta 1890. tudi, potem ob zidanju cerkve leta 1910. nekoliko popravila in sedaj se mora nadomestiti z novo.

— **Občinski odbor** v Kranju je imel dne 29. majnika redno mesečno sejo, na kateri je župan Ferdinand Polak naznanil, da je okrajno glavarstvo izdalo razsodbo, s katero se zavrne pritožbo občine Hrastje zoper nameravano kanalizacijo mesta Kranja. Pri novozgrajeni mestni tehnikici je bilo treba postaviti zidano hišico tik zidu »Stare poštee«. Lastniku hotela »Stara poštea« se bo izstavil reverz. Občinski lov kranjski se je zdrazil za letnih 100

kron. Okrajno glavarstvo ni podelilo Mariji Soklič gostilničarske koncesije. Prečita se okrajna dež. odbora radi Rafaelove družbe za varstvo izseljenec. Družstvo za varstvo vajencev se nakloni 20 K. Živnoredskemu odseku se da znesek 50 K v svrhu razdelitve premij. Prošnji Janka Engelmana za podelitev gostilničarske koncesije »pri živinskem sejmu« se ne ugovarja. Podaljšanje policijske ure, kakoršna je sklenila gostilničarska zadruga v Kranju, se priporoča. Nasprotno pa se izreče proti prošnji iste gostilničarske zadruge, da bi se smeli ob nedeljah in praznikih v mestu in da deželi točiti likerji in fina žganja. Za svet posetnic Marije Šumi in Frančiške Ovin v Pungratu, ki se vsled novih zidov pri njiju vrtovih odstopi v javne prometne namene, sep ripozna odškodnina 70 kron. Za obravnavo pravde mestne občine proti Štefanu Lubajšku, ki se vrši na Dunaju dne 3. julija t. l., se najame ondi poseben advokat. Uradne ure poštne in brzojavne urada v Kranju, ki so se izpremenile s 1. majem, naj bi ostale pri starem in se sklone ukreniti vse potrebno za doseg te upravičene želje občinstva. Mestna občina prosi železniško ministrstvo, da se radi nujnih lokalnih razmer zopet vplelje osebni vlak št. 1723, ki je odpadel vsled vpeljave brzovlaka na gorenjski železnici.

— **Umrli** je v Zagrebu samoborski župnik g. Franjo Forko.

— **Poročil** se je g. Jakob Horvat, posetnik v Ilirski Bistrici.

— **Goljufivec.** Po vaseh blizu glavnih cest se klati že mesece neznan, črno oblečen človek. Izdaja se za vrtnarja ali pa kavarnarja. Pravi, da je na potu v Trst in ponuja svojo uro, češ, da je zlata in stane 60 do 80 K, pa jo da v stiski za 20 K. Vse po tem sleparju oddane, oziroma prodane ure so iz ničvredne kovine, ki se le nekaj dni kot zlato sveti. Kdor ga sreča, naj ga odda varstvenim oblastem.

— **Detomoricel pred sodiščem.** Dne 29. maja je stal pred celjskim sodiščem 52-letni posestnik Franc Dobrina iz Srebernice; obtožen je bil, da je svojemu nezakonskemu otroku, za katerega je moral nezakonski materi Jožefi Blakšič plačevati alimente, nalil v usta solne kisline, vsled česar je otrok umrl. Svoje dejanje v polnem obsegu priznava in izjavlja, da je dejanje storil pri polni zavesti. Obsojen je bil na devet let težke ječe. Dobrinova 26-letna hči Cecilija, omožena Blakšič, ki je bila obtožena sokrivde pri detomoru, je bila oproščena.

— **Samoumor na moževem grobu.** 62-letna postrežnica Milka Kunjak v Zagrebu se ni mogla potolažiti nad smrtjo svojega dobrega soproga Ivana. Te dni se je zopet podala na pokopališče na možev grob in ondi po kratki molitvi izpila stekleničico strupa. Umrli je čez par ur.

— **Ženski rokovanjati.** V vasi Mirnavas na Dolenjskem je bilo predlansko in lansko leto pokradnega veliko sadja, glavnega zelja, slanin, vina in drugih takih dobrih stvari. Pri Alojziji Skušek v Mirnavasi se je lansko leto na božične praznike kuhalo, cvrlo, pilo in jedlo, da je bilo veselje. Da pa ni bilo Alojziji Skušekovi preveč dolgčas, je povabila k sebi še svoji prijateljici Ano Blažič in Marijo Koprivšek in Jožeta Blažiča. Ti so se vsedli za mizo, »so pili in jedli in veseli bili.« kakor pravi pesem. Pri tej priliki so si odkrivali tudi eden drugemu svoje tatinske grehe in od tega časa naprej sklenili ožjo tatinsko zvezo in družbo z nemejeno zavezo. Ženske so hodile v moških oblekah in škornjih, obraze namazane s sajami na tatvine. Babnice so prišle na to, da nosi Katra Faletič iz Čučne vasi vedno pri sebi denar in da bi bilo dobro, da se ji denar vzame. Ker je stara že 70 let, je dovolj, če jo primeta dve. Alojzija Skušek in Marija Koprivšek sta se oblekli v moško obleko, namazali obraze in šli v mraku v gozd čakati Katro, ki se je vračala v mraku domov. Koprivšek jo je prijel od zadaj in ji z rokama zatisnila oči, Skušek pa ji je odstrigla pri kijklji žep, v katerem je imela 350 K. — Ana Blažič je pa stala med tem na straži. To stvar sta pa zvedeli Marija in Terezija Gričar. Da bi molčali, jima je dala Skušek po 20 K. Sedaj so se pa babnice skregale in zločin je prišel na dan. Vse so spravili v zapor v Mokronog, odkoder jih popeljejo na okrožno sodnijo in jih stavijo pred poroto. Ko je o aretaciji Katra Faletič izvedela, je rekla: »Jaz sem pa mislila, da me je satan napadel, ker sem se pregrešila in rekla: »Denar bom vzela iz šparka-se, če umrem, da ga ne bodo drugi požrli.«

— **Kolinska tovarna kavinih pramesi,** trgovsko delniško podjetje, pozivlja ravnokar k subskripciji 5000 delnic lit. B po 200 Knom. Ta emisija

ima namen razmnožiti lastno opravljajočo glavnic, ker dosedanj delniški kapital 3.000.000 K ne zadostuje zavodu, kateri po zedinjenju z Buovo in Bergrovo tovarno združuje 8 tovarn za kavinne primesi in 7 sušilnic za cikorijsko. Želimo tej emisiji mnogo uspeha, posebno pa v trgovskih krogih, katerim se gotovo ponuja ugodna prilika udeležiti se tega simpatičnega podjetja.

— **Kako je bilo z deželnim avtomobilom.** Na dolgovezne dopise v liberalnih listih smo prejeli: Sredi meseca maja sta se pripeljala v deželni avtomobilu dva gospoda po cesti od trgovine Kastelic v Kandijo proti bolnišnici. Nasproti pa je peljala v vpreženem samcu gostilničarka Ana Žagar iz Birčevčasi. Konj se je začel plašiti. Šofer pa je avto takoj ustavil in gospoda sta skočila dol. Žagar pa je še vedno sedela na vozu. Po dolgem se je izkotala iz voza in prišla konja za uzdo. Videlo se je pa, da žena ni več pri konju, ki jo je izpodbil na tla in pod voz. Avto se je bil odpeljal. Pek Vovk iz Kandije je ženo vzdignil. Zraven stoječi pa so jo nahujskali, da naj gre do Štemburja, kjer sta gospoda, da ji bodeta kaj podarila. To je tudi storila. Iz ljubezni do bližnjega in vsled nesreče podarila sta ji gospoda 10 K. Žena se je zahvalila in odšla. Neki majhni učitelj pa je denunciral, da ji morata ta gospoda, ker sta onadva zakrivila, da se je ponesrečila, plačati veliko večjo svoto; naj radi tega naznani pri krvari rihli. Ženska je to storila in vzrok te ovadbe je bil, da je orožništvo poizvedovalo po Kandiji. Poizvedelo pa je ravno nasprotno, kajti Vovk in Lesjak sta povedala, da je avto vozil zelo počasi in previdno in da ne zadene istega krivda; nesreče si je Žagar sama kriva. Denuncijant je torej slabo opravil.

Zadnje vesti.

ŽELEZNIČNI MINISTER V NOVO MESTU.

Novo mesto, 2. junija. Danes dopoldne se je pripeljal v Novo mesto železnični minister Forster. Novo mesto je v zastavi in je ministra zelo lepo sprejelo. Pri sprejemu je bila navzoča meščanska garda z godbo. V imenu mesta je pozdravil ministra župan Rozman. Nato je pogostil ministra in njegovo družbo g. novomeški prošt dr. Elbert. Ministra spremljajo deželni glavar dr. Šusteršič, deželni odbornik dr. Evg. Lampe, poslanca Evgen Jarc in Dermastija in vodja gradnje železnice Opitz.

STRANKA PRAVA.

Trst, 2. junija. Včeraj se je vršilo tu posvetovanje vrhovne uprave Stranke Prava, nakar je bila seja prekinjena. Nato so zborovali zaupniki, nakar se je nocoj zopet zbrala vrhovna uprava. Konferenca je strogo zaupna. Danes izreče vrhovna uprava zadnjo besedo. Konferenca se udeležujejo člani vseh frakcij, torej tudi takozvani »frankovci«.

UGODEN REZULTAT SESTANKA MED GEŠOVOM IN PAŠIČEM.

Sofija, 2. junija. (Oficielno.) »Agence Telegraphique Bulgare« poroča: Po včerajšnjem sestanku med Pašičem in Gešovom ponoči v Caribrodu sta oba ministra po temeljitem razgovoru o položaju sklenila, da se skliče konferenca ministrskih predsednikov vseh štirih balkanskih držav, ki naj skuša vsa sporna vprašanja med zavezniki sporazumno prijateljsko rešiti.

AFERA REDL.

Dunaj, 2. junija. V Redlovi aferi zasleduje policija sledove neke Rusinje, dozdaj pa se ni posrečilo je dobiti.

PROCES LUKACS-DESY.

Budimpešta, 2. junija. Pravdorek v procesu med Lukacem in Desyjem se objavi jutri; socialisti nameravajo na ta dan manifestacije.

LUKACS.

Dunaj, 2. junija. Cesar je sprejel včeraj min. predsednika Lukacsa v enourni avdienci.

ODLIKOVANJE.

Dunaj, 2. junija. Cesar je ministru za javna dela Trnki in poljedelskemu ministru Dlugoszu podelil red železne krone I. razreda.

DIJAKI GOVORE.

Sofija, 2. junija. Včeraj so priredili dijaški shod proti balkanski zvezi. Govorili so znani pisatelj Vaso v, profesor Danajlo in več dijakov.

DR. DANEV.

London, 2. junija. Dr. Danev je s celo bulgarsko delegacijo razun enega člana preko Pariza odpotoval v Sofijo. V Parizu bo konferiral s Todorovom.

Izpred sodišča.

POROTNO SODIŠČE V NOVO MESTU.

Nepopoljšljiva tatca je leta 1872 v Polhovemgradu rojena Helena Krvina. Bila je že mnogokrat kaznovana; zadnjič je radi tatvine presedela pet let ječe. Komaj je bila lani meseca avgusta izpuščena na svobodo, je že začela izvrševati svoj tatinski poklic. Potikala se je po Ljubljani in Dolenjskem in kradla, kjer je kaj našla. Njena posebnost je, da se vdinja kot kuharica, potem pa ukrade, kar ji pride pod roko. Tako je prišla med drugim v »službo« k okrajnemu sodniku Peitlerju v Višnji gori in pokradla vina, jestvin, smodk, blaga in nekaj gotovine. Tu je za 20 kron osleparila tudi nekega moža, ki se je tedaj nahajal v sodnijskih zaporih in ji nekoč skozi okno na dvorišču izročil 20 K s prošnjo, da mu prinese žganja in tobaka. Krvina je denar vzela, mož pa žganja in tobaka nikoli ni videl. Krvina je v kratkih mesecih izvršila nešteto tatvin, ki so se ji po pričah dokazale. Obsojena je bila na šest let ječe.

Dne 27. m. m. je na zatožni klopi sedel 48letni hlapec Rok Vutola iz Leskova, obtožen, da je 23. oktobra 1911, ko je prišel Franc Plut vinjen k njemu v hlev k Hočevanju v Krškem prosit prenočišča, ga zapodil iz hleva in ga zunaj tepel in suval, da je padel in na tleh ležečega opetovano brcnil z obuto nogo v život. Plut je takrat obležal in so ga morali spraviti v krško bolnišnico. Zvedenca sta takrat konstatirala lahke telesne poškodbe in je bil Vutola obsojen le radi prestopka po § 411. kaz. zak. na osem dni zapore. Septembra meseca 1912 pa se je Plut pri sodišču oglašil in zahteval obnovo, ker da je vsled takratnih poškodb vedno bolan in hira. Ugotovilo se je, da je iz takratne poškodbe nastalo vnetje kolkevega sklepa leve noge in otrpnenje levega živca na bedru ter oslabeost mišičja. Pri Plutu je nastalo trajno hiranje in nezmožnost opravljati svoj poklic. Obdolženec se je zagovarjal, da Plutu ni nič zalega storil, da je ta sam padel. Zaslisane priče so potrdile, da je Vutola Pluta zunaj hleva pretepal in suval. Videle so, da se je Plut po vseh štirih plazil do vhodnih vrat in da ga je Vutola tudi takrat z obuto nogo suval. Vkljub vsemu temu pa porotniki niso bili prepričani o krivdi Vutola in so stavljeno jim vprašanje soglasno zanikali. Sodni dvor je Vutola oprostil.

Štajerske novice.

3 Nemška vsiljivost. Kraji krog Marberga (Marenberga) ob koroški železnici izgledajo v narodnem oziru silno žalostno. Nemškutarji tukaj ob Dravi triumfirajo. Selnica, Št. Ožbolt, Brezno, Pernice, Sopota, Muta, Sv. Primož, Trbonje itd. so v zelo žalostnem položaju. Skoro same nemške šole, učitelji, ki so bili nekaj grandliberalci, so sedaj najzvestejši pristaši Šudmarke in šulferajna, ker dobivajo od njega »podporo«. Učiteljstvo je, združeno s strupenimi nemškutarskimi krčmarji najmočnejši in najbolj ponemčevalen element v teh krajih. Šola za šolo postane nemška. Kam to vede? Učitelji pospešujejo nemškutarstvo na vse mogoče načine. V »Grazer Tagblattu« 29. maja beremo, kako nemškutarski učitelj v Št. Jerneju nad Muto — skoro popolnoma slovenskem kraju — piše, kako se da tamošnje ljudstvo ponemčiti. Pri mladini je treba začeti. Da se že mladim srcem vzljubi tuja nemška beseda, prireja ta od šulferajna podpiran učitelj razne zabave za šolsko decu. V »Tagblattu« prosi sedaj, naj Nemci darujejo za nek izlet šolarjev. Peljati jih misli po železnici v nemški svet, peljati pa za stonj, da se otroci prepričajo o »ljubezni«, ki jo gojijo Nemci do otrok. In kaj se na slovenski strani stori? Ne spijo samo slovenski učitelji, temveč tudi drugi faktorji. Ciril-Metodova družba ima v Vuhredu svojega Pahernika — odbornika, a ta nima časa gojiti narodno zavest v Dravski dolini. Tarok z nemškutarji je boljši!

3 Od Sv. Križa nad Mariborom se nam poroča: Nedeljsko zborovanje tukajšnje posojilnice in Slovenske kmečke zveze je bilo res veličastno in smo lahko opravičeno na isto ponosni. Nikakor pa nečemo g. nadučitelju od Sv. Jurija ob Pesnici, J. Robniku, podtikati namena, da bi bil on — oziroma vodstvo kmetijske podružnice — sklicalo tudi za ta dan zborovanje zato, da bi kmete odvrnil od našega shoda, kakor se to trdi v »Slovenčevem« dopisu z dne 26. maja t. l. Ni namreč mogoče misliti, da bi li on takrat, ko je določil shod kmetijske podružnice za dan 25. maja, tudi

že vedel za naše politično zborovanje K. Z., o katerem smo bili mi sami šele o četrtek, dne 22. maja, pozno zvečer po ekspresnem pismu obveščeni. Pač smo splošno obžalovali, da je slučaj tako nanese, da sta bila oba shoda sklicana za isti dan in celo isto uro, ker se tukajšnje prebivalstvo vselej rado udeležuje tudi poučnih shodov kmetijske podružnice, kar je vse hvale vredno. Saj so ravno naši misliljeniki tudi s častnim številom včlanjeni v šentjurski kmetijski podružnici, ker v gospodarstveno poučnih zadevah ne poznamo nobenega strankarstva. Da pa so tokrat najprej sledili klicu na naše zborovanje, je pač umevno: saj se je šlo za poročilo o stanju domačega denarnega zavoda, ki mora pač vsakemu domačinu biti pri srcu; politična vprašanja so pa ravno sedaj tudi tako v ospredju, da vsakdo že komaj dočaka, da sliši, kako stoje naše zadeve v Gradcu in na Dunaju. Z zadovoljstvom pa moremo poudarjati, da se je po krasno uspelem našem zborovanju, čeravno je isto trajalo nad 2 in pol ure, še mnogo udeležencev podalo tudi na zborovanje kmetijske podružnice v Verdonikovo gostilno — torej ne samo nekaj žejnih bratcev — in so tudi tamkaj še marsikaj koristnega slišali od g. potovalnega učitelja Zidanseka. Toliko resnici na ljubo, ker nočemo nikomur krivice delati. Želeti bi pa pač bilo, da se v prihodnje enaki poučni shodi vrše na bolj primernem prostoru kakor je gostilna, ki je za taka zborovanja pač najmanj primerna. Menimo, da so ravno kmetijske podružnice v prvi vrsti poklicane, v povzdigo kmetijstva in gospodarskega blagostanja pospeševati protialkoholno gibanje. Zato se podrugod vrše slična predavanja kmetijskih podružnic navadno v šoli, kar bi tudi pri nas bilo mogoče, uspehi bi bili gotovo še lepši kakor sedaj. Končno bodi še omenjeno, da so bili na našem nedeljskem zborovanju tudi naši ljubi sosede iz Kamnice v častnem številu zastopani, tako da je bil to res v pravem pomenu besede lep shod obmejnih Slovencev. Dal Bog, da bi bili kmalu vsi do zadnjega združeni v okrilju K. Z.!

3 Strel na kaplana. V Majšpergu pri Ptujem je v soboto pred trojičko medeljo ob belem dnevu iz hudobnega namena streljal na domačega g. kaplana domači organist, Fr. Fekonja, doma od Sv. Antona v Slov. goricah. Na vso srečo ga ni zadel. Celu zadevo ima v rokah že sodišče. Nad vse čudno pa je, da je ta organist še v službi.

3 Nedeljski shodi. V Nazarjih v Savinjski dolini se je izvršilo včeraj, dne 1. junija, krasno slavlje savinjskih mladenk. Slavnostni govor je govoril profesor dr. Hohnjec. — V Zetalah je imel dr. Kovačič iz Maribora lepo uspehi shod »Svete vojske«. — Pri Sv. Urbanu nad Ptujem je imela Slov. kmečka zveza velik političen shod pod milim nebom. Navzočih do 200 naših pristašev. Govorila sta državni poslanec Miha Brenčič in urednik Zebot. Volilci so enoglasno odobrili politiko naših poslancev

Primorske vesti.

3 Slovanska plovdba na Adriji. V 120. št. je prinesel »Slovenec« Iz Trsta novico, da se snuje nova prosta plovitba ki bo v slovenskih rokah, in pripomnil, da bo to edino slovensko podjetje. To pa ne odgovarja resnici. V Dubrovniku obstoje in krasno uspevajo sledeče hrvaške parobrodne družbe: »Unione«, »Napried«, »Kapitan Račić & Co.« in »Zora«, ki se pečajo s prosto plovitbo po vsem svetu. Imajo okrog 30 velikih parnikov z vsebino 3 do 5000 tonelat in nesečnostjo brutto od 7 do 8000 ton. Pečajo se zlasti s prevozom angleškega premoga, z izvozom drv in prevozom žita iz črnogorskih luk. Pri družbi »Unione« je eden glavnih delničarjev sarajevski nadškof dr. Stadler. Dubrovničani so v parobrodstvu silno podjetni. Njih družbe so poznane po vseh pomorskih lukah. Zanimivo je, da so imeli Dubrovničani v rokah največ prevoza iz Italije v Tripolis ob času vojske. Lepo izpričevalo za podjetne Dubrovničane.

3 Prevoznina v Ameriko. Družba Canadian Pacific je zvišala prevoznino za izseljence iz Trsta v Kanado od 105 na 140 kron. Svoj korak utemeljuje z dejstvom, da zavajajo nizke cene toliko ljudi preko morja, da družbi niti ljubo ni, ker ne more zmagovati točnega prevažanja.

3 Udarec s kopitom. Šolarja Lucijana Marego iz Majnice je udaril konj s tako silo s kopitom po glavi, da mu je natrl lobanjo. Hudo poškodovanega dečka so spravili v bolnišnico usmiljenih bratov v Gorici.

3 Kolesarsko društvo »Gorica« v Gorici vabi člane k XVIII. rednemu občnemu zboru, kateri se vrši v soboto, 7. junija t. l. ob pol 9. uri zvečer v društveni sobi hotela »Zlati jelen«.

3 Dvigljena barka. Barko »Gloria« iz Pirana, ki se je bila s tovorom veska

potopila v miljskem zalivu, so dvignili z velikim žerjavom in jo spravili na varno.

p Imenovan je kancelist pri okrajni sodnji v Kobaridu Konstantin Mlinar za oficijala.

p Umrli je v goriški deželni umolniti ga. Terezija Golja, nadučiteljeva vdova. — V Brjah je umrl svak pokojnega pesnika Simona Gregorčiča Josip Cibrona.

p Alojzij Križnič iz Kanala je bil obdolžen hudodelstva in poneverbe. Kakor znano, so ga svoj čas prijeli v Srbiji in pritirali v goriške zapore. Sklepom z dne 28. t. m. pa je bilo na predlog državnega pravdnika kazensko postopanje proti njemu ustavljeno.

p Zle posledice stavk. Stavka v tržaškem pristanišču, ki je trajala le par dni, je vrgla takorekoč ves promet s tira. Lloydov parnik »Körber«, ki bi bil moral odriniti v Šanghaj, je svojo vožnjo sistril, »Karlsbad« pa tudi ni mogel kreniti na morje. Vse druge ladje so se pa znatno zamudile. Stavka je izvenavstrijskim nasprotnikom tukajšnjih parobrodskih družb dala dobrodošel povod za svoj konkurenčni boj.

p Morski volkovi se oglašajo. Iz Tržiča javlja pristaniška oblast, da je videl lastnik barke na jadra »San Marco« iz Pirana blizu Devina eno miljo od obrežja pet metrov dolgega morskega volka. Pred dnevi pa se je bil eden pojavil pri Sv. Savi pri Trstu in pri Vr-sarju v Istri. Kopanje v globljem morju bo skoro nevarno.

p Tržaška tramvajska družba je pri svojem rednem obnem zboru, ki se je vršil v soboto, izkazala za l. 1912 čistega dobička blizu 550.000 kron. Od te svote gre 5000 kron za podporo starim uslužbencem.

p Sleparsko dekle. Pri vdovi Alojziji Lewio v Trstu je služila neka deklina, ki se je izdajala za Marijo Černetovo. Pred par dnevi pa je Marija izginila in ko je vdova začela pogledovati okoli sebe, je opazila, da je šla tudi broša z briljanti vredna 600 kron, zlata verižica za 300 kron in nad 100 kron v denarju. V soboto je policija tatavo vlovila in dognala, da je to 33 let stara Marija Kvekova nekje od Sežane. Dobila pa jo je pri neki drugi gospodinj, kjer se je že bila zavdajala za kuharico kot — Marija Mahničeva.

p Poizkušen vlom v poštni urad. Od Sv. Vinčenta se nam piše: Ni preteklo se pol leta od tega, kar so neznani vlomilci razbili blagajno italijanske hranilnice in odnesli okrog 3000 kron — kar smo tudi svoječasno poročali —, ko so zopet poizkusili svojo srečo na tukajšnji pošti. Toda topot jim pa sreča ni bila mila. Prepodeni so bili preje, nego so začeli svoje »delo« na blagajni sami. Popolnoči, dne 29. maja je začela gospodarica hiše nekaj šum v pritličju. Prižgala je luč in je šla pogledat, nakar so storilci pobegnili. Navrtali so bili že zadnja vrata od hiše s svedrom, s kakršnim se vrtajo luknje na sodih. Toda bili so še pravočasno prepodeni. Čudno je, da so znali, da je malo preje prišla večja pošiljatev denarja (8000 K) na pošto. Toda dobili bi ne bili ničesar, ker je poštarica — poznavajoč tukajšnje razmere — vzela denar na večer v svoje stanovanje. Na mestu so našli malo stekleničko z oljem, s katerim so prav pridno mazali sveder, da ne bi delal šuma. Orožniki pridno poizvedujejo, toda dosedaj brez uspeha.

p Boj Tržačanov za vodo. Pri sobotni seji tržaškega občinskega odbora so se čitala mnenja večakov o raznih načrtih preskrbovanja Trsta z vodo, o čemur smo že svojčasno pisali. Najbolj ugodni so glasovi za »timavski načrt«, v zadnji — četrti — vrsti pa bi prišel v poštev bistriški načrt. Nekako čudno je, da je na zadnjem mestu bistriški načrt, to je oni, za katerega se zavzemajo socialisti. Zdaj bo zanje ta načrt seveda slabo agitacijsko sredstvo.

p Konec stavke v pristanišču. Stavkajoči delavci v tržaškem pristanišču so sklenili v soboto po dolgem in burnem posvetovanju, da začno v ponedeljek zopet delati. Izvolili pa so si odbor peterih, ki bodo pazili, kaj ukrene dalmatinska parobrodna družba. Ves generalni štrajk je bil volilni manevar, ki so ga uprizorili lastniki ladij sami. Ti namreč niso pustili delati svojim italijanskim delavcem, potem pa so zvrčali krivdo na slovenske delavce in kazali na posledice, ki lahko pridejo za Italijane. Delali so ljudi ogorčene in jih pripravljali za — volitve, obenem pa so skrbeli, da bi vsak italijanski delavec dobival do volitev po štiri krone na dan. Sedaj pa so si premislili in pozvali svoje delavce ter so objubilili, da hočejo poskrbeti, da dalmatinska družba Slovence odslovi. To se mora doseči do 8. junija, sicer bo zopet stavka.

p Umrli je v Središču gospod Ivan Hočvar.

p Smrtna kosa. Sinoči je nagloma umrl Andrej Štrekelj, vikar v Pečinah, rojen leta 1877. Pogreb bo v sredo. — V soboto je umrl bivši nadškofijski sluga

Miha Rutar, 67 let star. Pogreb v torek na Sveto goro.

p Deček utonil. Pet minut pota od Divače je sredi borovega gozda bazen, kamor se hodi mladina kopat. V soboto proti večeru se je šel v ta bazen kopat desetletni Gabriel Obersnel iz Divače. Bližini bazena je pasel. Ker je bila tu v soboto velika vročina, se je šel kopat. Ko se je stemnilo, je prišla živina sama domov. Dečka so šli iskat in so ga našli mrtvega v bazenu. Skoro gotovo ga je prijel krč. Govori se, da so bili poleg tudi drugi dečki in so zbežali, ko se je pričel potapljati. Pokojni Gabriel je bil deček blagega, nedolžnega srca.

Ljubljanske novice.

Ij Krasite s cvetjem balkone in okna! V Ljubljani je toliko lepega cvetja, raznovrstnega, krasnega. Ali bi ne bilo prav, če bi se krasili balkoni in okna s cvetjem? To bi oplešalo mestu lice. Nekaj pričetkov okraševanja je tu, ali bilo bi lahko v lepoto mesta polno cvetja po balkonih in oknih! Tudi nad izložbami trgovin bi se lepo videli umetni okraski.

Ij Društvo inženirjev v Ljubljani nam piše: »Sklicevaje se na notico, ki je izšla pod oznako »Značilno...« v 118. št. z dne 27. t. m. vašega cenjenega lista, blagovolite v imenu »Društva inženirjev v Ljubljani« vzeti na znanje, da z ozirom na intimni značaj obiska »Hrvatskoga društva inženirja in arhitekta v Zagrebu« razven odličnega prvoboritelja za hrvatsko-slovensko vzajemnost na kulturno-političnem polju, g. dr. Fr. Ilesiča, nismo vabili ni enega zastopnika, katerekoli si bodi oblasti ali korporacije. G. dr. Ilesič sam je prisostvoval našim prireditvam tudi le na neoficielnem vabilu. Veselilo pa nas je, da je podžupan ljubljanski, gospod dr. Triller nepovabljen spontano prišel na komers, pozdravit naše goste v imenu mesta Ljubljane.

Ij Na oklicih so: Stanko Spreizer, lakirar, z Marijo Teran; Franc Košir, sejmar, s Katarino pl. Rus; Franc Kozar, nadkurjač, z Mino Hudovernik.

Ij Letošnja košnja obeta vsled ugodnih vremenskih razmer tekom pomladi obilo in lepe krme in to celo v krajih, kjer jo sicer večkrat poplave pokončajo, oziroma izpidijo. Nekateri posestniki so že začeli kositi zadnje dni minulega tedna. Vreme je naravnost krasno.

Ij Umrli so v Ljubljani: Anton Ser-njak, sobni slikar, 32 let. — Alojzij Zad-nikar, mizarski vajenec, 15 let. — Ivan Korošec, rejenc, 5 let. — Elizabeta Košir, mestna uboga, 85 let. — Josip Si-mončič, sin izvoščaka, 32 ur. — Janez Kuhar, rejenc, 10 mesecev.

Ij Aretovan je bil včeraj delavec Jožef Peklenk, ker je nekemu spečemu delavcu na Cojzovi cesti iz žepa ukradel 20 kron denarja.

Ij Sirov sin. Sinoči je prišel 24letni Rudolf Legat, stanujoč pri svojih starih v Rožni dolini, domov ter se začel zaradi večerje prepirati, naposled pa tako razbijati, da sta morala priti dva stražnika, ki sta ga le s težavo spravila v zapor v viški stražnici. Fant je bil tudi v zaporu rabija-ten in je pobil pri oknu šipe, za kar seveda tudi dobi plačilo.

Ij Izgubljene stvari: 1 zlata ženska ura z enim pokrovom in črko B in 1 zlata moška verižica, 40 cm dolga, z enim ključem, 1 bankovec za 10 K, 1 denarnica z vsebino, 1 zastavljen list m. zastavljalnice in znamenje postreščkov, 1 ključ, 1 srebrna žepna ura z verižico, 1 rujava denarnica z vsebino 1 bankovec za 20 K in 1 za 10 K ter 1 listek trdke Hamann za perilo, 1 rujava denarnica z 10kronskim bankovcem in angl. obliš, 1 mali prstan z rubinom in 2 diamanti, 1 srebrna ura z pozlačenim obročem s srebrno verižico in 2 prstana, 1 denarnica z bankovcem za 10 K in drobižem in znamke, 1 kuverta z 1 stokronskim bankovcem in 1 bankovec za 20 K, 1 športna verižica, tula srebrna z okroglim obeskom, 1 zlati medaljon z slikami, 1 podolgasta broša z rdečim kamnom v sredi, 1 zlati prstan z belim kamnom, 1 ročna torbica z vsebino: denarnica, žepni robec in 1 ključ, 1 ženska ura z športno verižico, 1 zlata zapetnica z zlatim obeskom, podoben 10kronskemu zlatu, 2 srebrni zapetnici in 1 broša ter 10kronski bankovec.

Ij Najdene stvari: 1 ženska ročna torbica z vsebino, 1 bankovec po 10 K, 1 črna denarnica z vsebino, 1 športna verižica, 1 srebrna ženska ura, 2 verižicam in obeski.

Prodaja se

nova hiša

z vrtom. — Več pove Marija Grošel, šmartno pri Litli. 1711

Tržne cene.

Cene veljajo za 50 kg.

Budimpešta, 2. junija 1913.

Pšenica za oktober 1913 11:38
Rž za oktober 1913 9:36
Oves za oktober 1913 8:37
Koruza za julij 1913 8:05

trdneje.

Kupujte le vžgalice: V korist obmejnim Slovincem!

Ženitna ponudba

Mladenič v srednji starosti in ne-omadeževan se želi poročiti z gospo-
dično, katere naj bi imela lepo po-
sestvo z gostilno ali trgovino. Ima
več tisoč kron premoženja po svojih
starših. — Ponudba naj se pošljejo
na upravo »Slovenca« pod znamko:
»Vesela bodočnost 1696«.

Iščem v najem dobro idočo

pekarijo

ali gostilno v mestu ali na deželi. Po-
nudbe na ime Glavač Janez, Zehnthof-
strasse št. 9, Beljak, Koroško. 1709

Prostovoljna dražba košnje.

V sredo, 4. junija t. l. ob 9. dopoldne
se bo oddajala za letošnje leto potom
prostovoljne dražbe v najem

košnja travnika poleg Iškega mostu

ob Ižanski cesti.

Zbirališče dražiteljev je ob gori
navedenem času na Iškem mostu, 1678

Poziv na p. l. duhovščino!

Morsko kopališče Gračež

pri Ogleju.

Kakor prejšnja leta je hiša duhovniškega
podpornega društva »Pio Sovvegno« na
razpolago tudi letos meseca junija, julija
in avgusta odpočitka in razvedrila po-
trebnim duhovnikom. Cena za hrano in
postrežbo je zelo zmerna. — Pojasnila
daje predsedništvo »Pio Sovvegno« v
Gorici (Corte S. Ilario 7). 1707

Sprejem

dva otroka

čez leto stara, na rejo. Naslov pove
uprava »Slovenca« pod št. 1712.

Moderne srajce bele in barvaste

tenniske, lovske, hribolazke, mrežaste,
in vse druge vrste z ovratnikom in brez
ovratnika, spalne srajce, trdi in mehki
ovratniki, zapetnice, naprsniki, dolge in
kratke spodnje hlače, majice, nogavice
itd. v največji izbiri in najboljši kako-
vosti po zelo skromnih, stalnih cenah

z 10 % popustom

v modni in športni trgovini

P. MAGDIČ, Ljubljana, nasproti glavne pošte.

Povabilo

k subskripciji 5000 delnic lit. B. »Koiinske tovarne kapinili primesi, trgo-
skega delniškega podjetja« po 200 K nom., s katerimi se ima povišati del-
niški kapital 3.000.000 K na 4.000.000 K.

Redna polna seja delničarjev je sklenila dne 13. oktobra 1912, da se delniški kapital od
3.000.000 K poviša na 4.000.000 K, ter je obenem pooblastila upravni svet, da to povišanje izvrši.
Sklep te polne seje je bil z izrekom c. k. ministerstva notranjih zadev z dne 12. marca 1913
št. 6746 odobren. Na podlagi tega obvestila je sklenil upravni svet v svoji seji dne 13. maja t. l.
izvršiti povišanje delniškega kapitala že v sedanji dobi, ter si dovoljuje kar najviljudneje vabiti

k subskripciji,

1704

za katero so določeni sledeči pogoji:

1. Subskribiralo se bode 5000 komadov delnic lit. B. po 200 K nominalne cene.
2. Po § 9. pravil, pristaja lastnikom preje izdanih delnic prednost k nabavljenju novih delnic po razmerju dosedanje lastnine. To razmerje se kaže pri tej emisiji kakor 3:1, ali, da lastniki dosedanjih delnic lahko za vsakih 600 K nominalne cene prejšnjih vpišejo eno novo delnico po 200 K nom. itd. Če ima torej kdo izmed dosedanjih gospodov delničarjev 3 delnice prvotne izdaje lit. A. po 400 K nom., lahko na taiste vpiše 2 novi delnice lit. B. po 200 K nom. in ako ima kdo 3 delnice lit. B. po 200 K nom., lahko na te vpiše 1 novo delnico lit. B. po 200 K nom. Vpisujoči kurs delnic, katere bodejo od dosedanjih gospodov delničarjev na podlagi vpeljane okoliščine dosedanjih delnic vpisane, katere je treba predložiti k izvršitvi prednostnega zakona, je določen na 250 K, za nedelnice pa, kakor tudi za one dosedanje delničarje, kateri bi hoteli vpisati več delnic, nego na taiste pripada, je določen na 300 K.
3. Zglasitve bodejo prejemali do 30. maja t. l. deloma sami v naši centrali v Pragi, Kralo-
dvorska ul. št. 23, v naših tovarnah v Kolínu, Prostějovu, Ljubljani, Kromeržu, Pisku, Sadowi-
Wiszni, Vyškem-Veseli in Horkah, deloma Živnostenska banka v Pragi in vse njene podružnice in Češka banka v Pragi s svojimi podružnicami.
4. Zaradi zagotovljenja dolžnosti izvirajočih iz vpisa je treba pri vpisanju položiti 100 K kot kavičjo, ostanek pa mora biti deponiran do 1. julija t. l. Z istim dnevom začenja pravica novih delnic na dividendo upravnega leta 1913/14.
5. Kar se doseže pri tej emisiji čez nominalno ceno (ažijo), pripade po naredbi po po-
ravnanju emisijjskih stroškov rezervnemu fondu.
6. Po skončani subskripciji izvrši upravni svet repartitijo (zglasitev) in vrne mogoče preplačane cene s 5% obrestmi dotičnim vpisateljem.
7. Če bi se kakí prevzeti dolžnosti ne zadostilo, izgubi dotični vpisovatelj pravice na vpisane delnice in od njega deponirana kavčija pripada bi rezervnemu fondu.

V Pragi, dne 13. maja 1913.

Čeněk Křička,

predsednik upravnega sveta.

Kopališkim gostom na Toplicah!

Podpisani naznanjam, da sem se preselil iz
grajske gostilne v Soteski v lastno hišo

pri Toplicah za parkom

poleg mosta ob Krki. Četrť ure dolg in lep izprehod iz Toplic
proti Soteski. Skrbel bom za dobro pijačo in točno postrežbo.

Ivan Barbič, gostilničar.

1655

Razne stvari.

Proslava 100letnice Kolpingovega rojstva. V Kolinu n. R. se bo od 20. do 22. julija t. l. slavila 100letnica rojstva Adolfa Kolpinga, ustanovitelja katoliških rokodelskih društev. Določil se je naslednji spored: 20. julija bo imel nadškof dr. Feliks v. Hartmann v stolnici pontifikalno službo božjo. Ob pol 12. predpoldne bo blagoslovljenje centralnega hospica za pomočnike. Ob 4. popoldne slavnosten sprevod pred Kolpingov spomenik z ovacijami. Ob 6. zvečer se istočasno vrši več shodov, na katerih bodo govorili: p. Corbinian Wirz, dr. Tonders, prof. dr. Mayers in deželni poslanec msgr. Walterbach. Večer bo v vseh dvorah zaključil velik koncert. 21. julija bo ob 8. dopoldne pontifikalna sveta maša. Ob pol 10. bodo zborovali člani katoliških rokodelskih društev; na zborovanju bo govoril provincial M. Kassiepe o »verskonravnih nalogah katoliških rokodelskih društev«, diecezanski predsednik Franc Schmitz pa o »nalogah katoliških rokodelskih društev na stanovskem, socialnem in karitativnem polju«. Popoldne ogledovanje mesta. Zvečer se vrši evharistična slavnost z govorom kolinskega nadškofa in zakramentalno procesijo po cerkvi. 22. julija slovesna zadušnica za umrle predsednike in člane društev. Ob tej priliki se vrši tudi generalni shod vseh društvenih predsednikov in razstava del posameznih strokovnih oddelkov.

Italijanska prostozidarska loža na zatožni klopi. Italijanski »Veliki Orient« preživlja neprijetne dneve. Celokupna domoljubna javnost se je dvignila proti zastupljanju armade po prostozidarstvu in v rimskem parlamentu so vse stranke brez razlike odločno nastopile proti organizaciji, ki plete svoje mreže v skrivnostni temi in se ne upa na sonce. Vstal je sam vojni minister Spingardi ter neusmiljeno razkril poguben vpliv prostozidarstva na armado. Končal je z besedami: »Vojak ne sme nikdar in nikoli pripadati tajni družbi, katere načela so naravnost diametralno nasprotna vojaškemu dolžnostim.« Kako prav ima Spingardi, priča naslednji slučaj: Med častniki generala Fara se je nahajal neki stotnik, ki je v hierarhiji lože zavzemal višje mesto nego njegov službeni predstojnik, to je general Fara. Stotnik je hotel to okolnost izkoristiti ter je izpočetka moledoval pri svojem generalu, da bi ga predlagal v izvenredno povišanje v službi. Ko se general njegovim prošnjam ni udal, je ponovil svojo zahtevo, sklicevaje se na položeno prisego, ki velja med prostozidarskimi brati in jih obvezuje k medsebojnemu podpiranju. To je bilo pa generalu Fara le preveč ter je izstopil iz lože. Koliko je pa drugih visokih in vplivnih oseb v loži, ki se ne upirajo zahtevam svojih »bratov« in jim pomagajo kvišku. Potem pač ni ni čudno, da je v Italiji toliko važnih in odgovornih visokih mest zasadenih s popolnoma nezmožnimi ljudmi. »Velikemu Orientu« je postala sedanja javna pozornost neprijetna, da si ve, da mu vsaj v doglednem času še ne preti pogin, ker ima premogočne zaščitnike, ki so zanj marno na delu. V naglici je sklical »splošno« konferenco, na kateri se je sprejela ta-le resolucija: »Italijanski Veliki Orient odločno in ogorčeno zavrača izjave generala Spingardija in napade posameznih poslancev. Člani lože — pa najsi že bodo častniki, uradniki, ali karkoli, ne sprejmejo nobenih obveznosti, ki bi bile v nasprotju z njihovimi stanovskimi dolžnostmi.« Resolucija navaja tudi nekaj imen onih prostozidarjev, ki so padli za domovino na bojnem polju ter zatrjuje, da so prostozidarji dobri patriotje in da se jim ni treba bati javnosti. Zakaj se pa potem skrivajo v teminah tajnosti? Vsa poštena italijanska javnost je danes edina v klicu: Proč z ložo, proč s to strupeno zalego! V Italiji vlada za vse največja svoboda in tisti, ki kljub temu le na skrivnem in v temi deluje, mora imeti namene, ki se boje luči.

Socialno demokratični generalni štab. Socialno demokratična stranka v Nemčiji vzdržuje in plačuje cel štab uradnikov, ki so nastavljeni samo za to, da delajo za strankine koristi, bodisi na polju časopisja, agitacije, organizacije itd. V desetletju 1902—1912 je pomnožila ta svoj štab od 433 glav na 3297. Bilo je: 153 delavskih tajnikov, 131 drugih strankinih nastavljenec, 70 poročevalcev, 281 političnih urednikov, 122 pisarniških uradnikov, 305 eksperientov, 126 poslovodij, 1937 uradnikov v strokovnih društvih, 100 bolniško - blagajniških uslužbencev, 48

pisateljev in 24 nastavljenec pri različnih strankinih ustanovah. Tudi avstrijska soc. demokratična stranka razpogala z velikim uradničkim aparatom. Vse te plačane moči seveda vne-mo delujejo za stranko, ker delajo s tem obremen za svoj lastni obstanek.

Nova avstrijska ekspedicija na južni tečaj. Pod predsedstvom grofa Wilczka je zborovala 30. maja t. l. v dunajski trgovinski zbornici konferenca, ki se je posvetovala o avstrijski ekspediciji na južni tečaj. Ekspedicija odrine, če bo šlo vse posreči, maja 1914 iz Trsta čez Buenos Aires v Južno Georgino, kjer se napravi postaja. Stroške proračunavajo s 636.000 kronami, 206.000 kron bo stala ladja »Deutschland«. Ekspedicijo bo vodil dr. König iz Gradca.

»Ven moral« V neki šoli na Češkem se je nedavno pripetila ta-le dogodbica: Prišel je nadzornik in učitelj v prvem razredu je z otroci izvajal nalogo 1 + 1. Neki deklici pa stvar ni šla in ni šla od rok, to se pravi z jezika. Naj se je učitelj še toliko trudil, da bi spravil iz nje, koliko je ena in ena — otrok je ves zmeden molčal. Tedaj ji hoče pomagati šolski nadzornik in ji v znamenje dvigne dva prsta. Deklica se še bolj zmede in v svoji zadregi pogleduje enkrat učitelja, enkrat nadzornika. Končno pa boječe pove: »Gospod učitelj, ta-le gos-pod mora ven!«

Belgijska dvojezična armada. Belgijska zbornica je sprejela zakon o jeziku v vojski. Odslej bodo morali vsi belgijski častniki in podčastniki znati oba deželna jezika valonsko (franco-sko) in flamsko. Polki se ne bodo rekrutirali iz enojezičnih krajev, temveč bodo imeli mešano moštvo, da se mu tako praktično omogoči priučitev drugega jezika.

Invalidski dom zgradi srbska vlada na državne stroške.

Književnost.

* **»Matica Slov.«** izdala za leto 1913. sledeče knjige: 1. **Zabavna knjižica.** (Izvirni slovenski roman.) — 2. Anton Funtek: **Tekma.** (Drama, ki se je z lepim uspehom igrala v Ljubljani in v Zagrebu). — 3. Strekelj: **Glonar: Slovenske narodne pesmi,** 15. snopič. — 4. **Srbo - hrvatske narodne pesmi** (o Kosovu, Kraljeviču Marku itd.) v uredništvu prof. dr. Branka Drechslerja. (Knjiga bo imela obširen uvod o motivih jugoslovanskega narodnega pesništva ter stvaren ter jezikoven tolmač. Dodana bo praktična slovnica srbohrvatskega jezika za Slovence.) — 5. Mencinger: **Izbrani spisi,** II. zv. — 6. Dr. Šleibinger: **Slovenska Bibliografija** (zadnjih 6 let). — Poročamo obenem, da izda »Matica Hrv.« za leto 1913. med drugim »Izbor Aškerčevih pesmi« (s filozofskim uvodom prof. dr. Bazale) in veliko zgodovino hrvatske literature.

* **Dve novi igri.** Silvin Sardenko je spisal dve novi dramski deli. — I. **Slovo slovanskih apostolov.** V treh dramskih slikah se zelo živahno predstavljajo vzvišeni nagibi, vsled katerih sta se sveta slovanska apostola odločila za apostolsko delo med Slovani. Predstava traja komaj pol ure.

— II. **Skrivnostna zarota,** v štirih dejanjih s samozemskimi vlogami. Splošno se priznava, da je to najboljša in najživahnejša Sardenkova igra. O obeh igrah se lepo proslavlja moč sv. križa; zato sta prav prikladni za letošnje jubilejno leto, a tudi ob drugih prilikah bodo zelo ugajali. Cena za obe igri 1 K.

Scherlock Holmes. Spisal A. Conan Doyle. I. del: Doživljaji 1.—2., eleg. vez. K 4'80. II. del: Spomini 1.—2., eleg. vez. K 4'80. III. del: Vrnitev 1.—2., eleg. vez. K 4'80.

Conan Doyle in Scherlock Holmes sta postali tipični imeni za novo vrsto romana — za kriminalni roman. V pripovednem slovstvu so motivi iz navadnega življenja že tako izčrpani, da si človek že prav želi nekaj novega. Zato z veseljem pozdravljamo, ako kdo najde novo polje, na katero se lahko razširi delovanje nepokojne domišljije. V kriminalnem romanu je ustvaril Conan Doyle uprav neprekosljive vzore. Zamislil se je z vso bujnostjo svoje domišljije v delo detektiva, ki zasleduje skrivnostne dogodke po vseh temnih in zavitih kotih in potih velikega mesta. Z veliko bistroumnostjo proučuje neznatne malenkosti, iz katerih potem izvaja dalekosežne sklepe, in iz najskritejše slučajnosti dobi ključ do rešitve oddaljenih uganek. Bistroumnost pisatelja je v resnici občudovanja vredna in tudi čitatelj si s čitanjem teh knjig izpopolnjuje svojo iznajdljivost in bistroumnost.

Kdor si bo nabavil le eno izmed navedenih treh knjig — vsaka zase tvori namreč celoto — bo brezdvomno kupil tudi ostali dve. Vsi trije deli se dobé in naročajo v

»Katoliški Bukvarni« v Ljubljani.

Sanatorium Emona v Ljubljani, Komenškega ulica 4
Privatno zdravilišče za notranje in kirurške bolezni. — Porodnišnica. — Medicinalne kopeli. Lastnik in šef-zdravnik: Dr. Fr. Derganc, primar. I. klr. odd. dež. boln.

Novosti

ženske in moške obleke

v veliki izbiri
768 pri
R. MIKLAUC
Ljubljana, Stritarjeva ulica št. 5.

Fotogr. aparate

in vse potrebščine ima v zalogi
»Adrija« drogerija in fotomanufaktura
v Ljubljani, Šelenburgova ulica št. 5.
Zahtevajte cenike! 1431 Zahtevajte cenike!

Električni lokomobil

v prav dobrem stanu, skoro nov, ki ima 24 konjskih sil, se proda po prav nizki ceni. Več se poizve pri lastniku: **Ivan Dovžan, Tržič 53, Gorenjsko.** 1644

V lepem kraju na Koroškem v Rožni dolini se odda za poletno sezijo

lepo stanovanje

z dvema sobama, popolno opravo ter kuhinjo. Naslov pove upravništvo »Slovenca« pod št. 1637. (Znamka za odgovor.) 1637 5-1

V najem se da 1666

kovačnica

stoječa ob stalni močni vodi. V kovačnici je fužina. Zaslужek dober. Pojasnila daje **Katarina Cerar, Jarše p. Domžale.**

OTVORITEV GOSTILNE.

Uljudno naznanjava slav. občinstvu, da otvoriva v nedeljo 1. junija

PIVNICO BREHER, TRŽAŠKA C. 19

poprej gostilna Novak. Na razpolago je velik salon za društvene veselice kakor tudi zborovanja. Za obilen obisk se najtopleje priporoča

MATIJA IN AMALIJA WITZ.

KRAPINA - TOPLICE (Hrvatsko) lečijo trganje, revmatizem, ischias. 1026
Pojasnila in prospekte pošilja gratis ravnateljstvo

Naznanilo in priporočilo.

Sl. občinstvu vljudno naznanjam, da bom po svojem rajnem možu ustanovljeno

dimnikarsko obrt še nadalje vodila

pod osebnim vodstvom svojega sina g. Mirka Stricelja in se p. n. občinstvu za dosedanje cenjeno zaupanje zahvaljujem ter še za nadalje najtopleje priporočam.

:: z odličnim spoštovanjem ::

ANTONIJA STRICELJ

vdova dimnikarskega mojstra

v Ljubljani, Sv. Petra cesta št. 33.

1662

Prodaj po nizki ceni

PISALNI STROJ

z vidno pisavo **L. C. SMITH** 3
BROS najnovejši model (5.) do-bro ohranjen.
Vprašanje sprejema iz prijaznosti uprava tega lista. 1589

Dražba stoječe mrve

več oralov, za vsake vrste živino, ob lepi cesti pri Rdečem Križu v Rudniku se vrši 1. junija, oziroma 8. junija t. l., vselej v nedeljo ob pol 3. uri popoldne. Natančnejša pojasnila v tej zadevi se dobe vsak dan do 3/4 7. ure zjutraj v Kladezni ulici št. 5. 1669

Sanatorij „Mirni dom“
priporočan od zdravnikov, sprejema bolnike na živcih, tudi nevarne slušaje, histerične, bolne na srcu, želodcu, pa take, ki so samo okrepčanja potrebni. — Cene so zmerne.
Vpraša naj se pri
Dr. Fran Ceh, Gornja sv. Kungota
pri Mariboru. 1204

RISARJA

spretnega in vestnega ter z daljšo prakso v geodetični in vodogradbeni stroki išče tehnična pisarna

Ing. J. Skoberne & Ing. D. Gustinčič
Trst, ulica Zonta št. 9.

Honorar po dogovoru. 1693